

Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag

Budgetåren 2021–2024

PENSIONS
MYNDIGHETEN

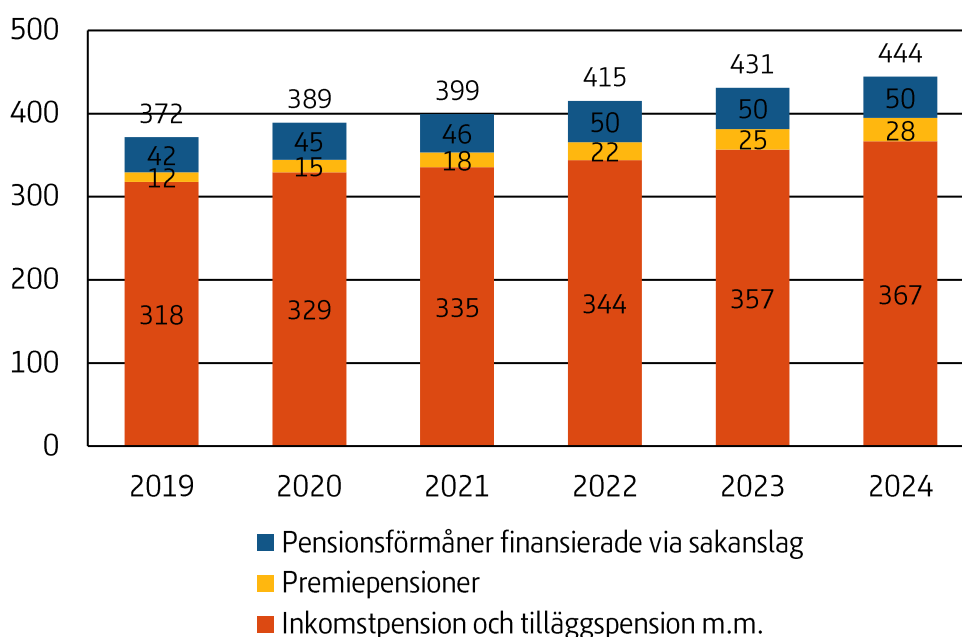
Innehåll

Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag	1
Budgetåren 2021–2024.....	1
Sammanfattning	1
Administrationskostnader.....	2
Inledning.....	4
Uppdrag.....	4
Prognosunderlag.....	5
Prognoser för inkomstindex och balanstal.....	7
Följsamhetsindexering och basbelopp	12
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	14
1:1 Garantipension till ålderspension	14
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna.....	17
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	20
1:4 Äldreförsörjningsstöd.....	22
1:5 Inkomstpensionstillägg.....	25
2:1 Pensionsmyndigheten	28
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	48
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	48
1:7 Pensionsrätt för barnår.....	51
Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget.....	53

Sammanfattning

I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen 2019–2024.

De totala utgifterna förväntas öka enligt prognosen, från 372 miljarder kronor år 2019 till 444 miljarder kronor år 2024. Utgifterna ökar främst som en följd av att antalet ålderspensionärer ökar och att pensionerna ökar nominellt. Den nya förmånen inkomstpensionstillägg bidrar också till ytterligare utgiftsökning från och med september 2021. Antalet ålderspensionärer med inkomstpension eller tilläggspension beräknas öka från 2,3 miljoner i december år 2020 till 2,4 miljoner år 2024.

Nedanstående tabell visar prognosen för indexeringen av inkomstpensionen för respektive år. Från de antaganden som gjorts avseende inkomstindex/balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Förändring av inkomstpensioner, procent

	2021	2022	2023	2024
Februari-prognos	+0,5	-0,0	+2,1	+1,4
Maj-prognos	+0,5	+0,8	+2,0	+1,0

Inkomstpensionen beräknas att öka med 0,8 procent 2022 vilket är högre än föregående prognos. Beräkningen baseras på Konjunkturinstitutets (KI) prognos från april. Konjunkturinstitutet har justerat upp prognosen för summa pensionsgrundande inkomster 2021 och 2022 jämfört med föregående prognos. Antalet personer med pensionsgrundande inkomster har dock justerats ned för 2021 vilket leder till att förändringen av inkomstpensionen 2022 är

högre än föregående prognos. Det är dock en ovanligt osäker prognos i och med att Statistiska Centralbyrån har ändrat metod och definition i AKU-undersökningarna under 2021.

Prisbasbeloppet, som bland annat påverkar garantipensionen, ökar med 0,6 procent 2021.

Antalet ålderspensionärer ökar under prognosperioden vilket har en höjande effekt på antalet som får bostadstillägg eller garantipension. Indexeringen av pensionen medför att garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd räknas om. Antalet som erhåller bostadstillägg eller garantipension kan också påverkas något av indexeringen av pensionerna då ökad pension minskar storleken på dessa förmåner och omvänt. Antalet med garantipension och bostadstillägg beräknas under prognosperioden öka svagt.

Förändring av utgiftsprognos

Prognosen för inkomstindex har höjts för åren 2022–2024 vilket ger ökade utgifter för inkomst- och tilläggs pension men har en sänkande effekt på utgifterna för bland annat bostadstillägg och garantipension. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2022–2024 vilket höjer utgifterna bland annat för garantipension.

Prognosen av utgifterna för ålderspension år 2022–2023 har höjts med 3,1 respektive 2,5 miljarder kronor jämfört med föregående anslagsuppföljning, främst på grund av höjt inkomstindex. Utgifterna för premiepension höjs med 0,7 miljarder kronor 2022 och 0,5 miljarder kronor 2023 till följd av återhämtningen på aktiemarknaderna.

Utgifterna för bostadstillägg 2021 är höjd med 112 miljoner kronor med anledning av att boendekostnaderna beräknas bli högre samt att det har varit relativt höga retroaktiva utbetalningar för de senaste månaderna. Tilläggsanslag behövs för 2021 eftersom ett underskott från år 2020 medför att anslagskrediten överskrids.

Prognosen för barnpension är sänkt något eftersom antalet förmånstagare beräknas bli lägre. Anslagskrediten överskrids dock för 2021 varför tilläggsanslag behövs för 2021.

Prognosändringarna för övriga förmåner kan betraktas som relativt små bortsett från de förändringar som orsakas av ändrade prognoser för inkomstindex och prisbasbeloppet.

Administrationskostnader

Anslagsprognosen för åren 2021-2023 är oförändrad sedan föregående prognostillfälle och överensstämmer med anslagstilldelning i regleringsbrevet 2021 respektive aviserade medel i senaste budgetpropositionen (BP21) för övriga år under perioden.

Konsekvenser av anslagsnivåerna i denna prognos beskrivs under avsnittet 11.2:1 Pensionsmyndigheten, *De totala administrationskostnaderna*, längre fram i denna rapport. Där finns även beräkningar av myndighetens faktiska medelsbehov för att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag,

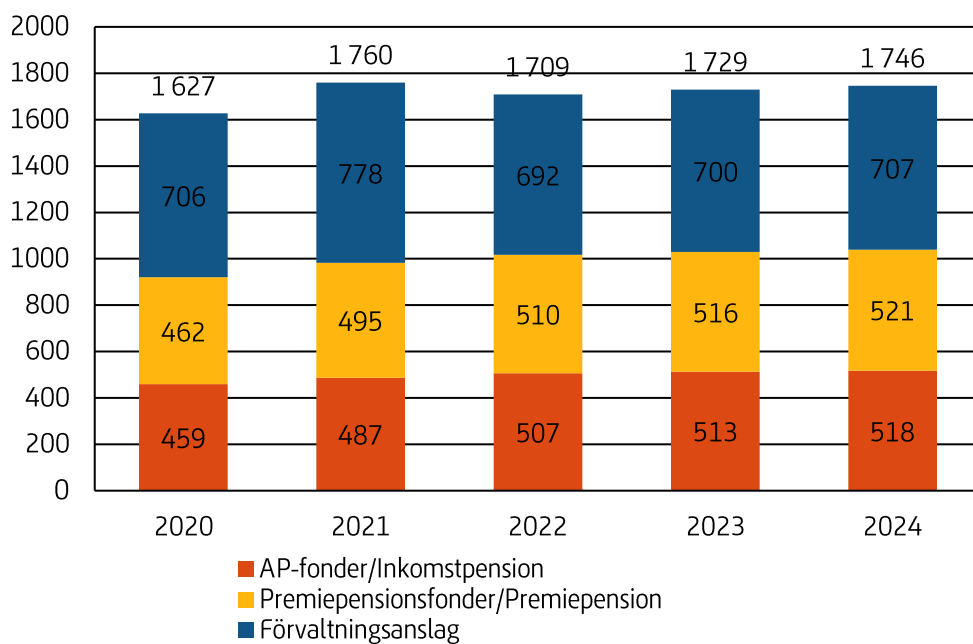
dvs. beräknat behov av ytterligare medel utöver de som redovisas i prognosuppgifterna.

I denna prognos har vi fortsatt inte tagit hänsyn till eventuella konsekvenser inom följande områden där utredning, beredning etc. pågår:

- Reformeringen av fondtorget, steg 2
- Utredningen om fondtorgets förvalsalternativ
- Garantipensionsutredningen
- Beloppsgräns för att utreda återkrav

Nedan följer en sammanställning av Pensionsmyndighetens administrationskostnader så som de är angivna i prognosen.

Administrationskostnader i löpande priser åren 2021–2024

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2021 ska Pensionsmyndigheten redovisa utgiftsprognoser för 2021–2024 i statens informationssystem Hermes. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas. Prognoserna ska lämnas i löpande priser.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2021 ska följande redovisas:

- preliminärt utfall för 2020 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (endast den 5 februari)
- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad (redovisas inte den 5 februari)
- prognoser för 2021 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, redovisat totalt samt fördelat per månad
- beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2022–2024
- prognoser för balanstalet för 2022–2024
- prognoser för inkomstindex för 2022–2024
- förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser
- beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller
- prognosen för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 7 kap. 4 § budgetlagen (2011:203) och hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet
- användningen av den särskilda krediten enligt 7 kap. 6 § budgetlagen (2011:203)

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2021–2024 för Pensionsmyndighetens sakanslag inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom redovisas prognoser för balanstalet och inkomstindex i ett eget avsnitt.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statens budget redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal

förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2021 redovisas i bilaga 3.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten utnyttjar det mest aktuella dataunderlag som finns tillgängligt. Detta innebär att statistik för april har kunnat användas som underlag i prognosen. Ekonomiskt utfall för mars 2021 har använts som underlag.

Hänsyn har tagits till kända regeländringar och lagda propositioner med lagförslag. Däremot har hänsyn inte tagits till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom det då inte finns underlag för beräkningar.

De makroekonomiska antaganden om löneutveckling, prisbasbelopp med mera som använts i beräkningarna anges i bilaga 2. Dessa antaganden har erhållits från Konjunkturinstitutet (KI) 31 mars 2021. För inkomstindex, inkomstbasbelopp och balanstal har dock Pensionsmyndigheten gjort egna prognoser. Till beräkningarna har vidare SCB:s befolkningsprognos från april år 2020 använts.

Balanstalets utveckling är osäker vilket bland annat beror på svårigheterna att bedöma börsutvecklingen och därmed också hur AP-fonderna kommer att utvecklas. Pensionsmyndigheten väljer därför att presentera tre alternativa beräkningar för balanstalet.

Hur de olika makroekonomiska förutsättningarna påverkar utgifterna redovisas under respektive anslag. Där redovisas även hur förändrade antaganden kan påverka utgiftsprognoserna i olika riktningar.

Kontaktpersoner

Anslag

Kontaktperson

Anslag		Kontaktperson
Prognoser för inkomstindex och balanstal		Stefan Granbom Erik Granseth Karl Birkholz
11.1:1	Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	Markus Andersson
11.1:3	Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4	Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.1:5	Inkomstpensionstillägg	Markus Andersson
11.2:1	Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5	Barnpensioner och efterlevandestöd	Stefan Granbom
12.1:7	Pensionsrätt för barnår	Jesper Lorentz
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten		Markus Andersson Jesper Lorentz

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Prognoser för inkomstindex och balanstal

Enligt regleringsbrevet för Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2021–2024.

Inkomstindex baseras på förändringen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst mellan två år. Pensionsgrundande inkomster (PGI) som överstiger 0,423 prisbasbelopp ingår för individer som är mellan 16–64 års ålder. Både inkomster över och under det så kallade avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp ingår i inkomstmättet.

Inkomstindex för åren 2021–2024 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognos för summa PGI. Pensionsmyndigheten har gjort en prognos för antal med PGI som baseras på Konjunkturinstitutets prognos för sysselsättning samt SCB:s befolkningsprognos. Pensionsmyndigheten har därefter färdigställt prognosen för inkomstindex för åren 2021–2024. Den antagandebild som använts till prognoserna finns i bilaga 2.

Inkomstindex för år 2021 är 186,52 vilket innebär att indexet ökar med 2,2 procent jämfört med år 2020. Prognos för de olika delarna i inkomstindex redovisas nedan.

Tabell 1. Prognos pensionsgrundande inkomst (PGI)

Förklaringspost	Utfall			Prognos			
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Summa PGI (miljarder kronor)	1 729	1 811	1 871	1 899	1 964	2 054	2 125
Procentuell utveckling	4,2	4,3	3,3	1,5	3,4	4,6	3,4
Antal med PGI (tusental)	5 376	5 431	5 450	5 419	5 455	5 505	5 550
Förändring (tusental)	+78	+55	+19	-30	+35	+50	+45
Snittinkomst (tusental kronor)	323	334	343	350	360	373	383
Procentuell utveckling	2,7	3,3	2,9	2,1	2,8	3,6	2,6

Utvecklingen av antalet personer i åldern 16–24 som arbetar och som når över inkomsten på 0,423 prisbasbelopp per år har relativt stor betydelse för antalet med pensionsgrundande inkomst. Antalet med pensionsgrundande

inkomst för dem som är äldre förändras inte så mycket från år till år. De yngre har i regel låga inkomster. Under senare år har befolkningen ökat samtidigt som sysselsättningsgraden har ökat. Antalet med pensionsgrundande inkomst har därför ökat. Under 2020 ser dock antalet personer med pensionsgrundande inkomst ut att minska.

Summa PGI styrs främst av lönesummeutvecklingen men till viss del även av prisbasbeloppets utveckling eftersom prisbasbeloppet påverkar många socialförsäkringar.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning är prognosen för inkomstindex höjd för åren 2022–2024. Den främsta anledningen är att antalet personer med pensionsgrundande inkomster år 2021 är lägre än i föregående prognos och att summa PGI för 2021 är högre vilket ger en högre genomsnittsinkomst.

Tabell 2. Prognos inkomstindex

	Fastställda inkomstindex				Prognos		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Procentuell förändring av inkomstindex	1,5	3,1	3,8	2,2	2,4	3,6	2,6
Inkomstindex, ny prognos	170,73	175,96	182,58	186,52	190,98	197,89	203,04
Inkomstindex, föregående prognos					189,45	196,52	202,40

Beräkningen av *balanstalet* baseras på samma antaganden som utgiftsprognoserna.

Balanstalet består av tre komponenter, avgiftstillgång, AP-fondernas fondkapital samt pensionssskuld.

Ett gemensamt antagande har gjorts för utvecklingen av aktiekurserna. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Vid beräkningen antas att aktier ger en överavkastning i förhållande till korta räntor på 3,5 procent, inklusive utdelningar. Av dessa 3,5 procent förväntas ungefär 2,5 procentenheter komma från utdelning och ungefär 1 procentenhet från realiserad avkastning. Korta räntor förväntas bidra med ungefär 0 procent avkastning. Avkastningsantagandet är behäftat med mycket stor osäkerhet och bör inte betraktas som en ”prognos”. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar balanstatsprognosen. De övriga två alternativen ska ses som en känslighetsanalys om hur balanstalet påverkas av antagandet om aktiekursernas utveckling. I det

optimistiska alternativet har antagandet höjts med tio procentenheter för varje år jämfört med huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet har det sänkts lika mycket.

Den tabell som följer redovisar bland annat de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2021 till 2022. Något antagande om kursutvecklingen 2023 och 2024 behöver inte göras eftersom balanstalet för 2024 baseras på utfallet 2022. I tabellen visas fastställt balanstal för 2021, preliminärt balanstal för 2022 och en prognos för 2023–2024. Från och med 2017 har det införts dämpade balanstal som i stället för balanstalen används vid beräkning av balansindex. Detta innebär att bara en tredjedel av balanstalens avvikelse från 1,0 påverkar balansindex. Det dämpade balanstalet redovisas endast för huvudalternativet.

Enligt beräkningarna kommer inte en ny balanseringsperiod inledas under prognoshorisonten för något av alternativen. Prognosen är osäker och det finns en risk för både en bättre och en sämre utveckling.

Tabell 3. Prognos för balanstal enligt de tre olika alternativen

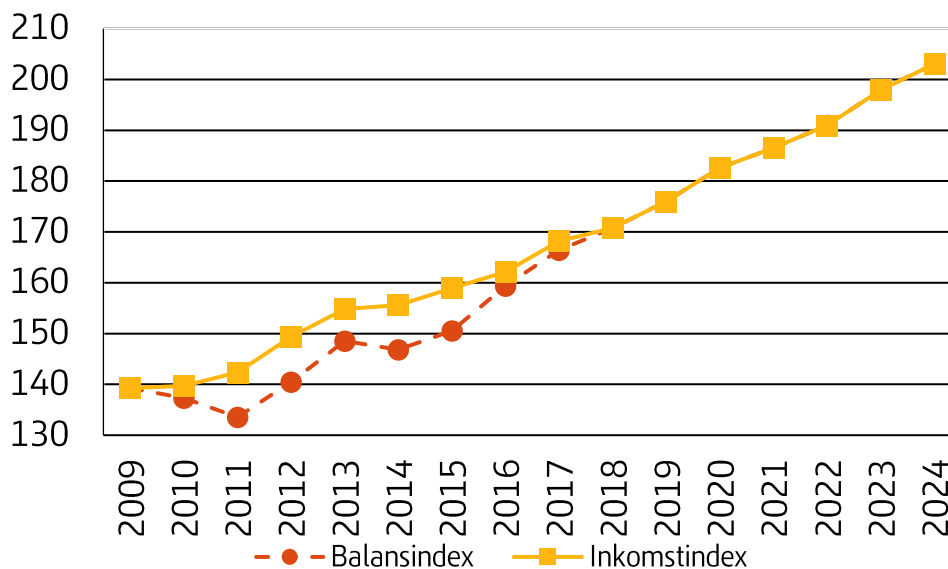
Antagande och scenario	Utfall		Prognos	
	2021	2022	2023	2024
Aktiekursernas utveckling, %				
- Huvudalternativ	10	1		
- Optimistiskt alternativ	20	11		
- Pessimistiskt alternativ	0	-9		
Balanstal				
- Huvudalternativ	1,0802	1,0824	1,0785	1,1024
- Optimistiskt alternativ	1,0802	1,0824	1,0901	1,1272
- Pessimistiskt alternativ	1,0802	1,0824	1,0668	1,0791
Dämpat balanstal				
- Huvudalternativ	1,0267	1,0275	1,0262	1,0341

Balanstalet för 2022 är 1,0824 vilket innebär att tillgångarna var drygt 800 miljarder kronor högre än skulderna utefter förutsättningarna som gällde 2020. Det något lägre prognostiserade balanstalet för 2023, 1,0785, kan till största delen förklaras av den svaga ökningen av avgiftsinkomster för 2021, se figur 2. Detta leder till att den prognostiserade avgiftstillgången för 2021 endast är något större än för 2020, se tabell 4. Pensionskulden väntas däremot öka till följd av inkomstindexförändringen. Prognosen för balanstalet för 2024 är 1,1024 till följd av den stora ökningen av avgiftsinkomsterna för

2022. Prognosen beror till stor del på hur kraftig den förväntade återhämtningen blir efter Corona och när den inträffar.

Diagrammet som följer visar utvecklingen och prognoser för inkomstindex och balansindex i huvudalternativet. Sedan 2018 kommer det endast att finnas inkomstindex och inte något balansindex enligt beräkningen.

Figur 1. Inkomstindex och balansindex 2009–2024

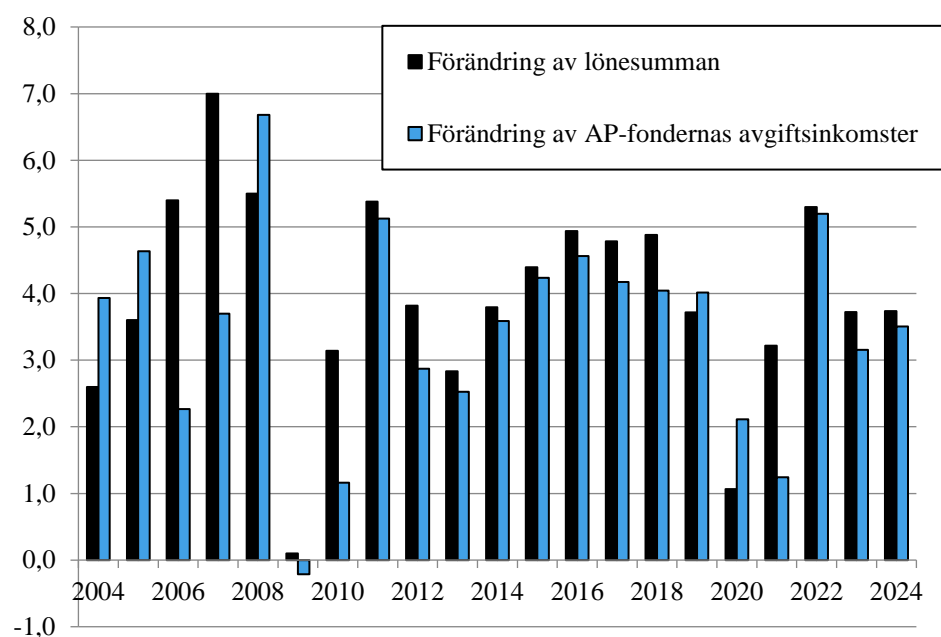

Pensionssystemets tillgångar består till största delen av avgiftstillgången vars utveckling styrs av pensionssystemets avgiftsinkomster och omsättningstiden. Avgiftsinkomsterna består av en arbetsgivaravgift och egenavgift samt en allmän pensionsavgift och en statlig ålderspensionsavgift. Arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften utgör tillsammans drygt 90 procent av avgiftsinkomsten och de påverkas av lönesummans utveckling. Egenavgiften kan ha en annan utvecklingstakt men den avgiften utgör bara några procent av avgiftsinkomsterna. Den statliga ålderspensionsavgiften utgör för närvarande 8–9 procent av avgiftsinkomsterna. Den påverkas till exempel av utvecklingen inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Statliga ålderspensionsavgift har ofta haft en låg men ojämn utvecklingstakt.

Den största delen av avgiftsinkomsten, arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften, följer utvecklingen av lönesumman medan egenavgifter och statliga ålderspensionsavgifter har haft en annan utveckling som generellt sett varit lägre. Detta medför att avgiftsinkomsterna har ökat i lägre takt än lönesumman för de flesta åren.

För prognosen ser det något annorlunda ut vilket främst beror av att den allmänna pensionsavgiften påverkas med viss eftersläpning av lönesummans utveckling. Denna effekt blir extra tydlig vid stora skillnader mellan årliga förändringstakter som för år 2020. En jämförelse mellan lönesummans utveckling och avgiftsinkomsterna redovisas i diagrammet som följer.

Figur 2. Förändring av lönesumman respektive AP-fondernas avgiftsinkomster jämfört med året innan, procent

Avgiftsinkomsten påverkas med viss eftersläpning i förhållande till lönesummans utveckling och en nedgång med 2 procent hos lönesumman ger en minskning på knappt 1 procent för avgiftsinkomsten för innevarande år. Balanstalet sjunker i sin tur med ungefär 0,85 procent vid en nedgång av avgiftsinkomsten med 1 procent.

Tabellen som följer visar de komponenter som ingår i balanstalet. Beloppen anges i miljoner kronor.

Tabell 4. Prognos för skulder, tillgångar och balanstal samt jämförelse med tidigare prognos

Balanseringsår	Utfall/prognos	Avgiftstillgång	AP-fonderna	Summa tillgångar	Pensionskund	Balanstal
2022	Utfall	8 893 004	1 696 441	10 589 445	9 783 246	1,0824
	Ny prognos	8 957 461	1 808 615	10 766 075	9 982 613	1,0785
2023	Föregående prognos	8 895 797	1 705 786	10 601 583	9 980 007	1,0623
	Ny prognos	9 397 391	1 825 373	11 222 764	10 180 617	1,1024
2024	Föregående prognos	9 354 309	1 722 301	11 076 609	10 098 596	1,0968

Balanstalsprognosen baseras på de antaganden som ingår i Konjunkturinstitutets prognos från 31 mars. Lönesumman, som påverkar avgiftstillgången,

har historiskt sett utvecklats med en större tröghet och eftersläpning i förhållande till BNP-utvecklingen. Under Corona-krisen har korttidsarbete har också gjort att lönesumman inte sjunkit lika mycket som BNP.

Följsamhetsindexering och basbelopp

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

År 2021 blev inkomstpensionerna uppräknade med 0,5 procent. För år 2022 beräknas inkomstpensionen beräknas indexeringen bli 0,8 procent. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan real förändring av inkomstpensionerna beräknas. Bortsett från år 2023 så beräknas inkomstpensionerna minska realt för åren 2021–2024.

Tabellen nedan visar effekten av följsamhetsindexeringen enligt huvudalternativet ovan. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år.

Tabell 5. Index- och inkomstpensionsutveckling 2019–2024

Prognosförändring	Utfall			Prognos		
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Förändring av inkomstindex, %	+3,1	+3,8	+2,2	+2,4	+3,6	+2,6
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	+1,4	+2,1	+0,5	+0,8	+2,0	+1,0
Förändring av prisbasbelopp, %	+2,2	+1,7	+0,6	+1,3	+1,2	+2,3
Real förändring av inkomstpensionerna, %	-0,7	+0,4	-0,1	-0,5	0,7	-1,2

Balansindex har tidigare använts istället för inkomstindex. Indexeringen är återställd 2018 och för år 2020 finns det inte heller något balansindex eftersom balanstalet är över ett. För åren 2021–2024 beräknas att balanstalet och därmed också det dämpade balanstalet blir större än 1,0 vilket innebär att det inte blir någon balansering dessa år enligt beräkningen.

När den inkomstgrundade pensionen sänks höjs garantipensionen för dem som hade både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya ”garantipensionärer” som hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen hade därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension, bostadstillägg och i visst mått äldreförsörjningsstöd. Vissa änkepensioner påverkas också av balanseringen.

Prisbasbeloppet beräknas öka under perioden 2020–2024. Höjda prisbasbelopp har en höjande effekt på utgiftsnivån för garantipension till ålderspension, garantipensioner till efterlevandepension, äldreförsörjningsstöd, efterlevandestöd samt tilläggs pension före 65 års ålder. Inkomstindex beräknas också öka. Det påverkar inkomstgrundade efterlevandepensioner inklusive barnpensioner. Prognosen för inkomstindex påverkar också pensionsrätten för barnår.

Tabellen nedan visar de tre viktigaste indexen inom pensionssystemet för åren 2021–2024. De två förstnämnda är prognostiserade av Pensionsmyndigheten medan prisbasbeloppet är prognostiserat av Konjunkturinstitutet. Indexen redovisas också i bilaga 2. Åren 2021–2024 kommer det inte att finnas något balansindex enligt beräkningen.

Tabell 6. Fastställda och prognostiserade index och basbelopp

Index och basbelopp	Utfall		Prognos		
	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomstindex	182,58	186,52	190,98	197,89	203,04
Inkomstbasbeloppet	66 800	68 200	69 900	72 400	74 300
Prisbasbeloppet	47 300	47 600	48 200	48 800	49 900

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 7. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
13 985 800	13 494 400	13 117 900	13 474 500

Analys

Antalet ålderspensionärer beräknas öka under åren 2021–2024 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Antalet garantipensionärer påverkas även av relationen mellan följsamhetsindexeringen och prisindexeringen. De år följsamhetsindexeringen är högre än prisindexeringen minskar antalet garantipensionärer av detta skäl och vice versa. Det beror på att garantipensionens gränsvärden räknas upp med prisbasbeloppet samt att garantipensionen avräknas mot inkomstpensionen som följsamhetsindexeras.

Prisbasbeloppet beräknas öka under åren 2021–2024. Det har en höjande effekt på utgiftsnivån.

Omkring 686 000 ålderspensionärer beräknas ha garantipension vid mitten av år 2021. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas bli 682 000 år 2022 och 663 000 år 2024.

Genomsnittligt garantipensionsbelopp beräknas bli ungefär oförändrat fram till år 2024. Det beror till största del på indexeringen.

Det kom en dom från EU-domstolen i december 2017 som innebär att garantipensionen ska beräknas annorlunda för personer som har bott och tjänat in pension och försäkringsperioder i flera EU/EES-länder. Förmånen kommer med den nya tillämpningen att endast beviljas till personer bosatta i Sverige och i beräkningen kommer hänsyn att tas till pensionärens totala försäkringstid inom EU/EES, inte bara den svenska försäkringstiden. Garantipensionen kommer samtidigt att minskas med faktiskt beviljade utländska pensioner från andra EU/EES-länder vilket inte gjorts tidigare. Garantipensionen kan i olika fall bli både högre och lägre. I april 2021 är det något mer än hälften av de berörda som har fått en omräkning av sin garantipension. Vi bedömer i denna prognos att utgifterna för de bosatta i Sverige i slutändan blir ungefär oförändrat jämfört med den tidigare tillämpningen. Den nya tillämpningen har gällt sedan februari 2019 för nybeviljade ärenden och befintliga ärenden har ändrats sedan juli 2019. Garantipension betalas fortsatt ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES under 2019–2021 för

att därefter eventuellt upphöra, beroende på politiska beslut. Sammantaget, när garantipensionen till utomlands bosatta upphör, så bedöms den nya tillämpningen medföra lägre utgifter jämfört med den gamla tillämpningen.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av den lägsta åldern för att ta ut garantipension från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2021.

Tabell 8. Prognosjämförelse utgifter för garantipension. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	14 041 800	13 512 300	13 109 900	13 279 400
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		+35 100	+61 000	+248 100
Volym- och strukturförändringar	-56 000	-53 000	-53 000	-53 000
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	13 985 800	13 494 400	13 117 900	13 474 500
Differens i 1000-tal kronor	-56 000	-17 900	+8 000	+195 100
Differens i procent	-0,4	-0,1	+0,1	+1,5

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre inkomstindex/balansindex desto högre garantipensioner).

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i budgetunderlaget. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Prognosen för inkomstindex är höjd för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i budgetunderlaget. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för åren 2022–2024.

Volym- och strukturförändringar

Antalet förmånstagare har sänkts jämfört med föregående prognos. En orsak är att det är fler personer som har avlidit än vad som antogs i föregående prognos. Det minskar utgifterna över prognoshorisonten.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 9. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
9 351 100	8 772 100	8 306 200	7 783 400

Från anslaget finansieras änkepension, allmän omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för 92 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. För åren 2021–2024 beräknas antalet änkepensioner minska med drygt 11 000 per år. Antalet änkepensioner prognosticeras till knappt 212 000 i genomsnitt under 2021 och förväntas sjunka till knappt 178 000 år 2024. Antalet garantipensioner till änkepension prognosticeras bli 2 000 i genomsnitt under 2021 och beräknas minska till 900 fram till 2024.

Allmänna omställningspensioner beräknas minska något på sikt men kan också variera lite mellan åren. För 2021 beräknas antalet bli 3 300 och minska till 3 100 år 2024. Antalet garantipensioner till allmän omställningspension beräknas bli 2 200 år 2021 och minska till 2 000 år 2024.

Antalet förlängda omställningspensioner beräknas minska från knappt 2 900 under 2021 till 2 800 år 2024. Garantipensioner till förlängd omställningspension beräknas förbli ungefär oförändrad runt 2 100 över prognoshorisonen.

EU-domstolen meddelade i december 2017 sin dom i ett mål om den svenska garantipensionen. Enligt domen ska garantipension kategoriseras som en minimiförmån enligt artikel 58 i EU:s förordning 883/2004. Enligt den nya lagen ska Sverige inte fortsätta betala ut garantipension till personer som är födda 1938 eller senare och som är bosatta i ett annat land inom EES eller i Schweiz. Garantipensionen kommer samtidigt att minska utifrån storleken på eventuell utländsk pension från andra EU/EES-länder vilket inte görs idag.

Garantipension kommer fortsatt att betalas ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES fram till och med 2021 för att därefter eventuellt upphöra, beroende på politiska beslut. Prognosen tar fortsatt inte hänsyn till utfallet av EU-domen då de nya reglerna, när de antas, beräknas få liten effekt på utgifterna för efterlevandepension till vuxna. Under 2020 betalades knappt 8 miljoner ut i garantipension för efterlevande till personer som inte var folkbokförda i Sverige.

Prognosen har inte beaktat den planerade höjningen av den högre pensionsåldern från 65 till 66 år 2023 eftersom regeringen inte har lämnat någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2021.

Tabell 10. Prognosjämförelse utgifter för efterlevandepension till vuxna. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	9 366 000	8 714 800	8 262 000	7 770 100
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	+600	+68 600	+54 900	+23 500
Volym- och strukturförändringar	-15 500	-11 300	-10 700	-10 200
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	9 351 100	8 772 100	8 306 200	7 783 400
Differens i 1000-tal kronor	-14 900	+57 300	+44 200	+13 300
Differens i procent	-0,2	+0,7	+0,5	+0,2

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. För prognosen av omställningspension används också en sammanvägning av timlöneökningen under flera år.

Jämfört med föregående prognos så har inkomstindex höjts med 0,8 procent för 2022, 0,7 procent för 2023 och 0,3 procent för 2024. Detta medför att utgifterna för efterlevandepension till vuxna ökar med ungefär lika mycket för respektive år.

Prisbasbeloppet höjs med 300 kronor för 2022 och 2023 samt 400 kronor för 2024. Timlöneökningen har sänkts något för 2021 och 2022 men höjts något för 2023 och 2024. Den samlade effekten av ändrade prognoser av prisbasbelopp och timlöneökning svarar för omkring 1 miljon högre utgifter per år under 2021–2024.

Volym- och strukturförändringar

Till följd av utvecklingen under början av året så har antalet änkepensioner sänkts något för 2021. Andelen retroaktiva utbetalningar inom både

änkepension och omställningspensionerna har justerats något för innevarande år. Detta minskar utgifterna för änkepension med knappt 23 miljoner för 2021 och omkring 10 miljoner för vardera året mellan 2022 och 2024. Omställningspensionernas utgifter ökar i stället med 8 miljoner för 2021 och är i princip oförändrade för resterande år.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 11. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
10 447 400	10 458 300	10 513 300	10 679 300

Analys

Under prognosperioden beräknas antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg (BTP) öka svagt. Antalet ålderspensionärer prognostiseras öka vilket har en höjande effekt på antalet förmånstagare. Något som dock motverkar detta är att många av mottagarna är äldre pensionärer och att nyblivna pensionärer i genomsnitt har en högre pension.

Anslagskrediten räcker inte för 2021 och tilläggsanslag behövs därför. Utgiftsprognosen för 2021 visar att avvikelsen från tilldelade medel är 561 miljoner kronor. Avvikelsen beror delvis på att det finns ett ingående överföringsbelopp från 2020 på 388 miljoner kronor. Det har även blivit högre retroaktiva utbetalningar och högre boendekostnader under de senaste månaderna, jämfört med tidigare prognos, vilket påverkar att anslagskrediten överskrids. Pensionsmyndigheten förslag till anslag 2021 i Budgetunderlaget år 2020 var 10 891 miljoner kronor men anslagsbeloppet blev senare i budgetpropositionen 10 274 miljoner kronor.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. I Konjunkturinstitutets prognos beräknas boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter år 2021 öka med 1,3 procent och år 2022 med 1,6 procent. Vi antar att detta index ökar med två procent per år för åren därefter.

Benägenheten att ansöka om bostadstillägg påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort ”mörkertalet” är, det vill säga hur många som är berättigade till bostadstillägg men som inte har det. Förändras benägenheten att ansöka om bostadstillägg kan utgifterna för bostadstillägg påverkas.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av minimiåldern för att ta ut bostadstillägg från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2021.

Tabell 12. Prognosjämförelse utgifter för bostadstillägg. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	10 335 100	10 441 500	10 484 500	10 606 500
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	+53 200	+16 800	+28 800	+72 800
Volym- och strukturförändringar	+59 100	0	0	0
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	10 447 400	10 458 300	10 513 300	10 679 300
Differens i 1000-tal kronor	+112 300	+16 800	+28 800	+72 800
Differens i procent	+1,1	+0,2	+0,3	+0,7

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbelopp och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för inkomstindex har höjts för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i budgetunderlaget. Det leder till att inkomstpensionen blir högre för åren 2022–2024. Eftersom BTP påverkas av pensionärens inkomst så har detta en sänkande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg för åren 2022–2024.

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i budgetunderlaget. Det har en höjande effekt på garantipension och många tjänstepensioner. Det har haft en något sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter har höjts för åren 2021–2022. Det har en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2021–2024.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna för 2021 beräknas bli högre jämfört med vad vi antog i budgetunderlaget. De retroaktiva utgifterna har varit relativt höga under de senaste månaderna.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 13. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
1 182 400	1 201 500	1 233 100	1 267 800

Analys

Förmånen är avsedd för personer som är 65 år eller äldre och som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner.

Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) beräknas till 25 400 år 2021. Antalet personer med ÄFS beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. De som är födda 1937 eller tidigare kan få hel garantipension efter 10 års bosättningstid i Sverige. Det är därför mycket färre från denna grupp som har ÄFS. Reglerna ser annorlunda ut för de som är födda 1938 eller senare och det krävs 40 års bosättningstid för att få hel garantipension. Av dessa skäl beräknas antalet personer med ÄFS öka under kommande år.

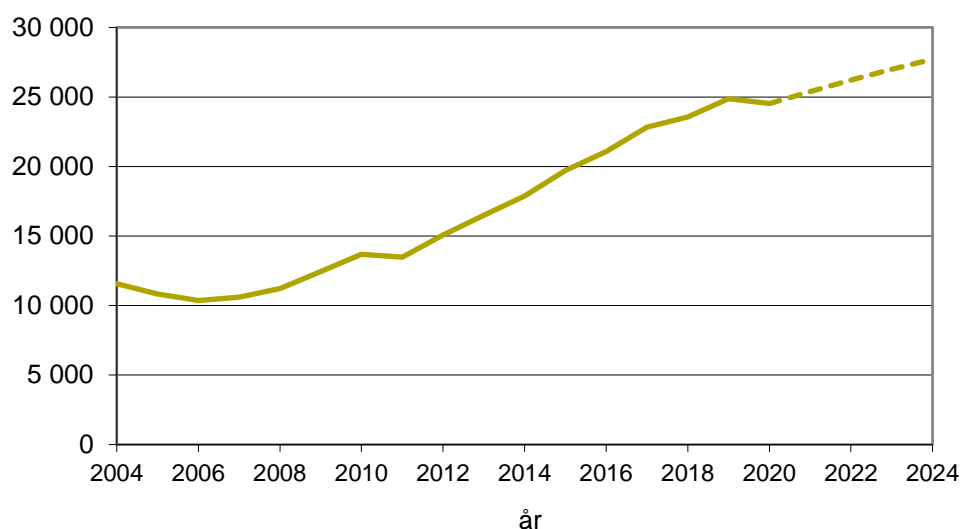
Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandring av asylskäl ökade fram till år 2015 men har därefter minskat. Ungefär två procent av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd är över 60 år.

Benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till äldreförsörjningsstöd men som inte har förmånen. Förändras benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd kan utgifterna för äldreförsörjningsstöd påverkas.

År 2024 beräknas antalet förmånstagare ha ökat till 27 700 personer.

Ingen hänsyn har tagits till höjningen av minimiåldern från 65 till 66 år för år 2023 för att ta ut äldreförsörjningsstöd eftersom det inte finns någon proposition.

Figur 3. Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2021.

Tabell 14. Prognosjämförelse utgifter av äldreförsörjningsstöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	1 169 200	1 187 600	1 221 500	1 257 800
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	+3 800	+9 400	+9 700	+10 700
Volym- och strukturförändringar	+9 400	+4 500	+1 900	+700
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	1 182 400	1 201 500	1 233 100	1 267 800
Differens i 1000-tal kronor	+13 200	+13 900	+11 600	+10 000
Differens i procent	+1,1	+1,2	+0,9	+0,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2022–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är

knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för år 2021 och 2022 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2021–2024.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utbetalningarna och medelbelopp har varit högre än vad som antogs i föregående prognos. Utgifterna har därför höjts jämfört med föregående prognos.

1:5 Inkomstpensionstillägg

Tabell 15. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
2 029 000	6 126 000	6 194 000	6 257 000

Beskrivning av förmånen

Inkomstpensionstillägg är en ny pensionsförmån som kommer att börja betalas ut från och med september 2021.

Förmånen kommer att betalas ut till pensionärer som har uppnått rådande riktålder, som har tjänat in pensionsgrundande inkomst i Sverige eller i något av de länder som omfattas enligt EU-förordning 883/2004¹ under minst ett år.

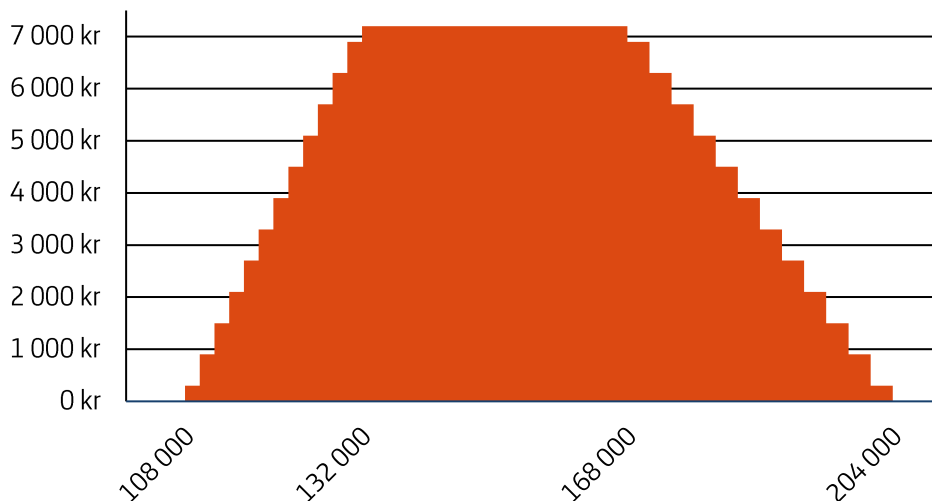
Storleken på beloppet som betalas ut baseras på ett beräkningsunderlag som baseras på pensionärens inkomstgrundade allmänna ålderspension. Beräkningsunderlaget utgörs av inkomstpension och/eller tilläggspension. För pensionärer födda 1938 eller senare ska pensionsrätter som tjänats in till premiepensionssystemet ingå i beräkningsunderlaget, fast omräknat som om det tjänats in till inkomstpensionen. För pensionärer födda 1937 eller tidigare så ligger tilläggspensionen till grund för beräkningarna.

Beloppet som betalas ut bestäms utifrån vilket intervall i en beloppstabell som beräkningsunderlaget faller inom. Inkomstpensionstillägget lämnas till pensionärer med ett beräkningsunderlag som för år 2021 uppgår till mellan 108 000 och 204 000 kronor per år. Inom detta intervall varierar förmånsbeloppet mellan 300 och 7 200 kronor per år. Beloppet kan sedan komma att minska baserat på om pensionären har nått upp till villkoret för antal år i förvärvsarbete eller ej. Om villkoret inte är uppnått så ska beloppet minska proportionellt med det antal år med intjänade pensionsrätter som saknas. Villkoret på antal år med intjänande för att inte få beloppet avkortat skiljer sig åt mellan olika årskullar.

Följande figur illustrerar förhållandet mellan beräkningsunderlaget på den horisontella axeln och förmånsbeloppet det berättigar på den lodräta.

Figur 4. Årsbelopp i inkomstpensionstillägg vid olika beräkningsunderlag

¹ De länder som omfattas av EU-förordning 883/2004 som medlemsstater utgörs av EU-länder, Efta-länder som ingått avtal om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och Schweiz.

Gränserna för förmånsbeloppen ska följsamhetsindexeras årligen, likt utbetalningar av inkomst- och tilläggspension, men förmånsbeloppen i sig kommer inte justeras annat än genom nytt politiskt beslut.

Analys

Introduktionen av inkomstpensionstillägg beräknas medföra utgifter på 2,0 miljarder kronor för 2021 då förmånen introduceras från och med september månad. Utgifterna beräknas sedan öka kraftigt till 6,1 miljarder för 2022 då förmånen är helt infasade. Kostnaderna beräknas sedan succesivt öka något för varje år; 6,2 miljarder för 2023 och knappt 6,3 miljarder för 2024. Eftersom beloppsnivåerna inte indexeras utan sätts utifrån politiskt beslut så beror utgiftsökningen främst på att antalet pensionärer ökar.

I december 2021 beräknas omkring 57 procent, 1 234 000 pensionärer, av alla pensionärer som är 65 år och äldre att få en utbetalning av inkomstpensionstillägg. Denna andel beräknas vara relativt oförändrad fram till december 2024 vilket då kommer att motsvara 1 271 000 pensionärer. Andelen mottagare bland kvinnor beräknas förbli omkring 66 procent över samma tidshorisont (745 000 respektive 785 000 pensionärer).

Andelen män med inkomstpensionstillägg beräknas minska från knappt 48 procent (489 000) ner till drygt 45 procent (486 000). Skillnaden mellan könen förklaras främst av att män i större utsträckning har pensioner som är för höga för att vara berättigade till förmånen.

Det genomsnittliga årsbeloppet beräknas förbli omkring 5 000 kronor över samtliga år. Kvinnorna beräknas vara berättigade till högre belopp än männen, 5 300 kronor i genomsnitt över hela prognoshorisonten. Männen beräknas i stället få 4 500 kronor i genomsnitt.

Prognosen beaktar ej att den lägsta åldern för att få pensionstillägg höjs med riktåldern från 65 till 66 för år 2023 eftersom det inte finns någon proposition.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2021.

Tabell 16. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	2 030 000	6 130 000	6 198 000	6 262 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar	-1 000	-4 000	-4 000	-5 000
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	2 029 000	6 126 000	6 194 000	6 257 000
Differens i 1000-tal kronor	-1 000	-4 000	-4 000	-5 000
Differens i procent				

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna har minskats något över hela prognoshorisonten till följd av att prognosen av antalet pensionärer med inkomstgrundad pension har sänkts.

2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 17. Prognos anslag, 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
778 000	692 000	700 000	707 000

Analys

Anslagsprognosen för åren 2021-2023 överensstämmer med anslagstilldelning i regleringsbrevet 2021 respektive aviserade medel i senaste budgetpropositionen (BP21) för övriga år under perioden. För år 2024 framgår ingen anslagsnivå i BP21 varför myndigheten utgått från aviserat anslag 2023 och räknat upp detta med 1 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Detta ger en anslagsprognos på 707 miljoner kronor för år 2024.

Konsekvenser av anslagsnivåerna i denna prognos beskrivs under avsnittet *De totala administrationskostnaderna* längre fram. Där finns även beräkningar av myndighetens faktiska medelsbehov för att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag, dvs. beräknat behov av ytterligare medel utöver de som redovisas i prognosuppgifterna.

I denna prognos har vi fortsatt inte tagit hänsyn till eventuella konsekvenser inom följande områden där utredning, beredning etc. pågår:

- Reformeringen av fondtorget, steg 2
- Utredningen om fondtorgets förvalsalternativ
- Garantipensionsutredningen
- Beloppsgräns för att utreda återkrav

Avseende reformeringen av fondtorget, steg 2, framgår av regleringsbrevet att Pensionsmyndighetens räntekontokredit får användas för kostnader hänförliga till inrättandet av en ny nämndmyndighet, Nämnden för premiepensionens fondtorg.

Anslagsöversikt

Av anslagsöversikten framgår att prognosen för verksamheten innevarande år ryms inom tillgängliga medel för år 2021.

Avvikelsen från tilldelade medel i tabellen nedan kommer av den preliminärt beräknade användningen av anslagskrediten vilken utgör *ingående överföringsbelopp* från 2020.

Tabell 18. Anslagsöversikt 2021, 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp från 2020	-10 125
Anslag 2021	777 588
Summa tilldelade medel 2021	767 463
Prognos för hela året	778 000

Årets över/under-skridande	-412
Avvikelse från tilldelade medel	-10 537
Högsta anslagskredit	23 327
Tillgängliga medel	790 790
Överskridande av anslagskredit	0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen som följer görs en jämförelse med den föregående prognosen som lämnades i Budgetunderlaget i februari. Prognosen är oförändrad och överensstämmer med aviserade medel i BP21.

Tabell 19. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	778 000	692 000	700 000	707 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	778 000	692 000	700 000	707 000
Differens i 1000-tal kronor	0	0	0	0
Differens i procent	0,0	0,0	0,0	0,0

De totala administrationskostnaderna

I följande tabeller redogörs för Pensionsmyndighetens prognos för de totala administrationskostnaderna samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna. Först redovisas en prognos utifrån anvisade och aviserade medel i BP21 i löpande priser. Därefter görs i 2021-års priser en beskrivning av vilka konsekvenser denna prognos får för Pensionsmyndighetens verksamhet inklusive beräkningar av medelsbehovet för att hantera detta. Slutligen redovisas en sammanställning av Pensionsmyndighetens faktiska medelsbehov, dvs. vi har till lämnad prognos adderat de kostnader vi bedömer tillkommer för att upprätthålla ett godtagbart resultat inom myndighetens verksamhet samt genomföra aktuell reformagenda inom pensionsområdet.

Totala kostnader – löpande priser

Prognoserna för de totala kostnaderna motsvarar här aviserade medel i BP21.

Pensionsmyndigheten har i BP21 anvisats 12 miljoner kronor i förvaltningsanslag från 2021 för att intensifiera arbetet med att *Motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott*. För arbetet med *Civilt försvar* anvisas ytterligare 3 miljoner kronor i förvaltningsanslag i BP21, även det från 2021. Motsvarande finansiering för dessa två områden i form av avgiftsuttag från inkomstpensions- och premiepensionssystemen framgår inte av BP21. Pensionsmyndighetens beräkningar visar att avgiftsuttaget ur AP-fonderna därmed bör ökas med 9 miljoner kronor för att finansiera arbetet med att *Motverka felaktiga utbetalningar och bidragsbrott* och med 2,5 miljoner kronor för arbetet med *Civilt försvar*, totalt 11,5 miljoner kronor. Avgiftsuttaget ur premiepensionsfonderna bör ökas lika mycket, 11,5 miljoner kronor för dessa delar. Regeringen har i sitt beslut om avgiftsuttag för år 2021 tagit hänsyn till myndighetens beräkningar.

Tabellen nedan utgår från uppgifterna i BP21, tabell 3.26, och är justerade med de kompletterande avgiftsuttag som beskrivs ovan för samtliga år under perioden.

Tabell 20. Totala administrationskostnader. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 760 000	1 709 000	1 729 000	1 746 000
Varav Anslagsmedel	778 000	692 000	700 000	707 000
Varav AP-fonder/Inkomstpension	487 000	507 000	513 000	518 000
Varav Premiepensionsfonder/ Premiepension	495 000	510 000	516 000	521 000

Analys

En viktig förutsättning för inrättandet av ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten var att riksdagen inte skulle behöva besluta om verksamheten genom årlig budgetreglering eftersom systemet skulle bära sina egna kostnader. För att riksdagens intentioner ska nås får systemet för inkomstgrundad ålderspension inte subventionera annan verksamhet inom Pensionsmyndigheten. På motsvarande sätt får inte andra förmånsslag subventionera verksamhet som avser inkomstgrundad ålderspension.

Pensionsmyndighetens verksamhet kan något förenklat delas i tre områden, ålderspension som i sin tur delas i inkomst-/tilläggs pension (finansiering via AP-fonderna/inkomstpensionen) och premiepension (finansiering via Premiepensionsfonderna/premiepensionen), samt övriga pensionsrelaterade förmåner såsom garantipension, bostadstillägg och efterlevandepension (finansiering via förvaltningsanslaget/statsbudgeten).

Beräkningen av Pensionsmyndighetens administrationskostnader grundar sig på självkostnadsprincipen och att varje del av verksamheten ska bära sin andel av myndighetens totala kostnader, inklusive administrativa stödfunktioner. Både i ekonomisk redovisning och i budgetering tas hänsyn till att

Pensionsmyndighetens verksamhet innefattar ovanstående tre resultatområden. Det innebär att intäkter och samtliga kostnader för resultatområdena särredovisas och att över- och underskott redovisas.

Enligt Pensionsmyndighetens modell för kostnadsfördelning belastar administrationskostnader så långt som möjligt omgående rätt finansieringskälla eftersom kostnader ofta kan härledas direkt till en specifik förmån/pensionsprodukt, via till exempel tidredovisning och kontering av fakturor. På detta sätt fördelas därmed den övervägande delen av verksamhetens kostnader direkt mot rätt finansieringskälla. Den procentuella fördelning mot de olika finansieringskällorna som erhålls vid den direkta fördelningen används därefter för att fördela de resterande kostnaderna. Detta för att kostnadsfördelningen totalt ska spegla vår verksamhet på bästa sätt.

De naturliga svängningarna inom ramen för vår verksamhet, som till exempel kan komma av tillfälliga insatser inom något område eller förmån, gör att proportionerna för belastningen mot de olika finansieringskällorna ständigt varierar. Detta gör i sin tur vår tredelade finansieringsmodell till en ständig utmaning som trots omfattande beräkningar vid verksamhetsplaneringen och noggrann uppföljning av kostnadsutfallet blir svår att förutse. Utifrån analyser av tidigare utfall samt av verksamhetsplaner för de kommande åren, görs prognoser för fördelningen mellan finansieringskällorna. Denna kostnadsfördelning, som således är svår att prognostisera, används i beräkningarna i utgiftsprognoser, budgetunderlag samt i framställan om avgiftsuttag.

Totala kostnader – 2021 års priser

Pensionsmyndigheten har i Budgetunderlaget 2021-2023 samt i utgiftsprognoser under 2020 beskrivit områden där vi beräknat att det finns behov av ytterligare finansiering. Flera av dessa behov har tillgodosetts i BP21.

För att säkerställa verksamheten inom våra befintliga uppdrag ser Pensionsmyndigheten dock fortfarande ett behov av viss medelsförstärkning utöver den som aviserats i BP21. Detta gäller samtliga år under budgetperioden.

Nedan lämnas en redogörelse för de områden för vilka vi bland annat i de senaste årens Budgetunderlag påtalat behov av kompletterande finansiering, och där behovet kvarstår. De områden som beskrivs är:

- Allmän pension, tillämpning efter EU-dom
- Försenad effekthemtagning från NBT
- Förstärkning av kundservice
- Informationsuppdraget

Slutligen finns i detta avsnitt en sammanställning av dessa områden med behov av kompletterande finansiering, och jämförelse görs mellan myndighetens beräknade faktiska medelsbehov och de medel som aviserats i BP21.

Allmän pension, tillämpning efter EU-dom

Löpande ärenden inom allmän pension (AP)

Den löpande handläggningen har i och med den tidigare EU-domen medfört att AP-ärenden blivit mer komplicerade vilket ökat administrationskostnaderna för detta förmånsslag.

I Budgetunderlaget 2021-2023 äskades 44 miljoner kronor kopplat till konsekvenserna av EU-domen. 20 av dessa avsåg medel för att GARP-omräkningarna i Karlstad skulle slutföras första halvåret 2021, och resterande 24 miljoner kronor för avsåg den mer resurskrävande AP-handläggning som krävs så länge GARP betraktas som minimiförmån i enlighet med EU-domen.

I budgeten 2021 har Pensionsmyndigheten fått 9 miljoner kronor till den löpande hanteringen av AP-ärenden. Utöver detta har myndigheten med internt omfördelade medel finansierat ytterligare 20 miljoner kronor av det bedömda behovet på 44 miljoner kronor, och återstående behov om 15 miljoner kronor är ofinansierat.

Handläggningen av allmän pension kommer så länge garantipensionen ska beräknas som en minimiförmån att vara mer resurskrävande än före EU-domen. I avvaktan på eventuell ändring av garantipensionen kommer således behovet av de extra medel som tilldelats för 2021 att kvarstå som behov även under 2022. Tidigare beräkningar, vilka kvarstår inför 2022, innebär att EU-domen får konsekvenser i uppskattningsvis 41 000 ärenden och medför merkostnader på ca 24 miljoner kronor.

Konsekvenser

Konsekvenserna av uteblivna medel för merarbetet till följd av EU-domen innebär att hårdare prioritering av ansökningsärenden inom allmän pension behövs för att säkerställa att utbetalningar sker i tid. Följden blir då en ökad risk för att redan beviljade pensioner utbetalas med felaktigt belopp då ändringar inte tas om hand i tid. Trots förhållandevis goda resultat ur ett externt perspektiv har hanteringen av allmän pension i dagsläget stora utmaningar delvis på grund av konsekvenserna av den tidigare EU-domen. De ärendebalanser som hittills har ackumulerats inom allmän pension, där handläggning av garantipension ingår, kommer även med extra medel att ta lång tid att arbeta ner till önskvärd nivå och risken för att ärenden inte omhändertas i tid är hög under tiden. Utan tillskottet är risken stor att ärendebalansen inte kommer kunna arbetas ner mer än marginellt.

Tabell 21. Allmän pension, tillämpning efter EU-dom. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Allmän pension, tillämpning efter EU-dom			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	100%		
AP-fonder/Inkomstpension	0%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	0%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	24 000	24 000	24 000
AP-fonder/Inkomstpension	0	0	0
Premiepensionsfonder/Premiepension	0	0	0
Summa	24 000	24 000	24 000

Försenad effekthemtagning från NBT

Handläggningssystemet för bostadstillägg är fortfarande allvarligt. I tidigare beräkningar planerades en kraftig avarbetning av ärendebalansen under 2021, mycket på grund av de beräknade effekterna från det nya handläggningssystemet NBT. En förutsättning för att kunna realisera effekterna av NBT var att snabbt kunna avarbeta pågående ärenden i det gamla handläggningssystemet (ÄHS). För det ändamålet tilldelades Pensionsmyndigheten extra medel under 2019 till 2020. Implementeringen av NBT visade sig dock vara mycket mer resurskrävande än vad som ursprungligen beräknats framförallt beroende på kvalitetsbrister avseende de uppgifter som ligger till grund för beräkningen av befintliga förmånstagares bostadstillägg. Detta försvårade dels flytten av befintliga kunders uppgifter men genererade även extremt stora utfall av systemgenererade ändringsärenden. Effekterna har därför inte heller uppstått i den takt som tidigare beräknats. En bidragande orsak till att effekterna kring manuell handläggning är svåra att realisera är att en stor del av effektiviseringsvinsterna handlar om att automatiskt inhämta uppgifter som tidigare inhämtats manuellt. Det innebär att NBT fungerar bäst på aktuella (nyligen inkomna) ärenden. Eftersom ärendebalanserna fortsatt är höga riskerar de uppgifter som NBT inhämtar bli inaktuella innan ärendet handläggs och då försvinner en stor del av fördelen med systemet.

Effekter av det nya handläggningssystemet i kombination med förändrad produktionsstyrning gör att vi ser en succesiv ökning av avslutade ärenden per månad sedan NBT implementerats fullt ut.

I och med att effekterna från NBT ännu inte har kunnat realiseras kan det komma att dröja innan NBT kommer kunna frigöra resurser från handläggningen av bostadstillägg. Den ursprungliga planen var att använda frigjorda resurser från bostadstillägg under andra halvan av 2021 för att komma tillrätta med hanteringen av återkrav där balanserna av pågående ärenden är stora. Som nämnts, skulle Pensionsmyndigheten enligt tidigare bedömning ha förutsättningar att ta hem effekter av besparingar med början under 2021. När dessa bedömningar gjordes hade Pensionsmyndigheten ackumulerat

mellan 50 000 och 60 000 pågående bostadstilläggsärenden och cirka 8 000 till 9 000 pågående återkravsärenden. Sedan dess har dessa ärendebalanser växt ytterligare och vi har nu cirka 90 000 pågående bostadstilläggsärenden och cirka 17 000 återkravsärenden.

Detta sammantaget innebär att utgångsläget är sämre än när de tidigare bedömningarna gjordes och, även om vi nu ser att läget succesivt förbättras, finns det indikationer på att avarbetningen kommer bli mer tidskrävande än vad som ursprungligen beräknats. Det innebär att det är mycket svårt att bedöma när hanteringen av bostadstillägg är i ett läge där det är möjligt att genomföra besparingar utan att det får konsekvenser i form av ett försämrat läge i form av ökade balanser och längre handläggningstider. Utifrån den bedömning som kan göras idag finns en stor risk att beräknade effekter inte kommer kunna realiseras under nästa år. Därför föreslår myndigheten att reduceringen av effekthemtagningen skjuts på framtiden.

Konsekvenser

Konsekvensen av besparingar under 2022 skulle vara att bemanningen inom bostadstillägg skulle behöva reduceras med minst en tredjedel. Med nuvarande avarbetningstakt bedöms ärendebalansen kunna arbetas ned med cirka 20 000 - 30 000 ärenden under 2021. Även om man under hösten 2021 lyckas arbeta ned ärendebalansen är risken mycket stor att det skulle innebära att ärendebalanserna åter skulle börja växa kraftigt under 2022 till ännu högre nivåer än vad vi ser idag. Stora neddragningar inom bostadstillägg kommer inte bara påverka handläggningen av ansökningar om bostadstillägg utan kommer även att påverka tillgängligheten i telefon för de kunder som har frågor om bostadstillägg. Detta då handläggning och kundservice hanteras integrerat sedan februari 2021.

De långa handläggningstiderna inom bostadstillägg har även inneburit att ärendebalanserna inom verksamhetsområdet återkrav vuxit då handläggare inom återkrav har förts över till bostadstillägg för att klara situationen. Myndighetens ursprungliga plan, som nu inte kommer att realiseras, var att dessa handläggare skulle återföras till återkrav och att delar av effekthemtagningen skulle användas under 2021 för att beta av dessa balanser. För det fall regeringen ändå väljer att genomföra effekthemtagningen kommer myndigheten ha ännu mindre möjligheter att hand om återkravsbalanserna.

Tabell 22. Förсенad effekthemtagning från NBT. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Försenad effekthemtagning från NBT			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	100%		
AP-fonder/Inkomstpension	0%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	0%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	45 000	45 000	45 000
AP-fonder/Inkomstpension	0	0	0
Premiepensionsfonder/Premiepension	0	0	0
Summa	45 000	45 000	45 000

Förstärkning av Kundservice

Sedan februari 2021 tillämpar Pensionsmyndigheten ett nytt arbetssätt för att hantera telefoni och handläggning inom respektive förmånshandläggning. Det nya arbetssättet innebär, efter en omorganisation, att handläggare både ges ett ansvar för handläggning och för att svara i telefon. Även om arbetssättet visar vissa positiva indikationer när det gäller tillgänglighet är det för tidigt att dra några slutsatser om effekter gällande inflödet av telefonsamtal och kötider.

En stor efterfrågan i form av telefonsamtal och epost till myndigheten bedöms kvarstå även för 2022, inte minst till följd av de utskick gällande tjänstepensionsomräkningar som genomförs årligen med start 2021 och som medför stora mängder samtal till myndigheten. Det samlade behovet om ytterligare medel för kundservice, motsvarande 30 miljoner kronor, som myndigheten äskade om i särskild hemställan i januari 2020 (VER 202k10-61) kvarstår som behov även för 2022.

Konsekvenser

Med nuvarande resurssättning är kapaciteten gällande kundservice uppskattningsvis drygt 60 000 samtal per månad. Prognosen inför 2022 är 740 000 unika samtal men under årets första kvartal har antalet inkommande samtal varit 24 procent högre än den prognosen. De genomsnittliga svarstiderna har varit ca 19 minuter, där drygt 60 procent av besvarade samtal besvarats inom 10 minuter. För myndigheten innebär uteblivna tillskott att tillgängligheten med stor sannolikhet inte kommer att kunna förbättras och svarstiderna fortsatt kommer att ligga långt från det mål som regeringen formulerat trots de åtgärder som i övrigt vidtagits såsom processeffektivisering med stöd av s.k. systemanalys, omorganisation och chatbot. Med tillskott av medel är det fortfarande mycket osäkert när regeringens mål för tillgängligheten kan nås. Även om det nya arbetssättet med tillhörande organisationsförändring ökar möjligheten att hantera säsongsvariationer i inflödet då handläggare snabbare kan växla mellan arbetsuppgifter, behöver

ärendebalanserna inom bostadstillägg och återkrav hanteras innan vi kan se en tydlig minskning av efterfrågan i kundmötet.

Tabell 23. Förstärkning av Kundservice. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Förstärkning av Kundservice			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	55%		
AP-fonder/Inkomstpension	31%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	14%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	16 500	16 500	16 500
AP-fonder/Inkomstpension	9 300	9 300	9 300
Premiepensionsfonder/Premiepension	4 200	4 200	4 200
Summa	30 000	30 000	30 000

Informationsuppdraget

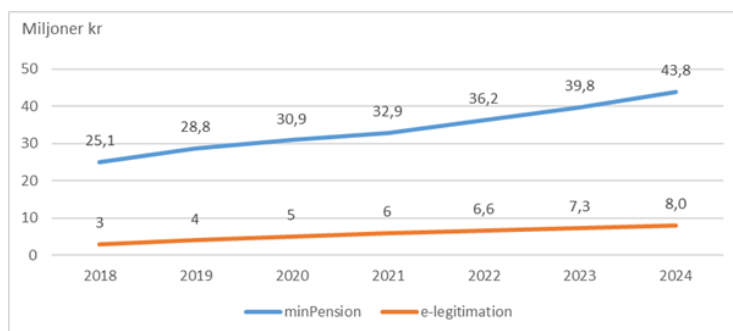
Pensionsmyndigheten bidrar till ökad medvetenhet och information genom såväl Orange kuvert som deltagandet och finansieringen av minPension. Kostnaderna för minPension och tillhörande e-legitimationshantering har dock ökat kraftigt under åren och uppgår 2021 till ca 39 miljoner kronor, vilket medför att myndighetens informationsinsatser kring ökad pensionsålder, andra reformer och det konsumentstärkande uppdraget får stå tillbaka. Dessutom har allt större del av kommunikationen från Pensionsmyndigheten handlat om att uppfylla lagkrav och informera om de olika förmånerna.

Enbart de årligen ökande kostnaderna för minPension har redan börjat tränga ut övriga informationsinsatser. Med den ökning som nu kan förutses så kommer 2022 all rörlig budget för riktade informationsinsatser, nyhetsbrev och kampanjer att vara helt undanträngda.

Kostnader för minPension inklusive e-legitimation beräknas öka med 10 procent årligen. Kostnadsökningen kommer främst av ökade förvaltningskostnader hos minPension samt ökat antal användare av e-tjänster.

Kostnaderna för minPension och e-legitimation prognosticeras öka från sammanlagt 28,1 miljoner kronor 2018 till 51,8 miljoner kronor 2024.

Figur 5. Kostnaderna för minPension och e-legitimation

För att inte helt utarma informationsuppdraget som redan idag har en begränsad budget behöver kommande kostnadsökningar pareras med finansiering motsvarande nedanstående tabell. En strategi för informationsuppdraget är i framtagande under 2021 och kommer senare under året ge en mer fullständig bild av budgetbehov för måluppfyllnad.

Tabell 24. Informationsuppdraget. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

Informationsuppdraget			
Fördelningsnyckel finansiering			
Förvaltningsanslag	10%		
AP-fonder/Inkomstpension	60%		
Premiepensionsfonder/Premiepension	30%		
Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Förvaltningsanslag	1 200	1 700	2 200
AP-fonder/Inkomstpension	7 200	10 200	13 200
Premiepensionsfonder/Premiepension	3 600	5 100	6 600
Summa	12 000	17 000	22 000

Tabell 25. Totala administrationskostnaderna – Budget 2021 samt aviserade medel i BP21 för åren 2022–2024. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 760 169 000	1 698 000	1 699 000	1 699 000
Varav Anslagsmedel	778 000	687 000	688 000	688 000
Varav AP-fonder/Inkomstpension	487 000	504 000	504 000	504 000
Varav Premiepensionsfonder/Premiepension	495 000	507 000	507 000	507 000

Tabell 26. Totala administrationskostnaderna – Faktiskt medelsbehov. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Total administrationskostnad	1 760	0001 809 000	1 815 000	1 820 000
Varav Anslagsmedel	778 000	773 700	775 200	775 700
Varav AP-fonder/Inkomstpension	487 000	520 500	523 500	526 500
Varav Premiepensionsfonder/Premiepension	495 000	514 800	516 300	517 800

Nedan följer en jämförelse mellan aviserade medel i BP21 och vårt beräknade faktiska medelsbehov. Av denna framgår beräknat underskott totalt samt per finansieringskälla.

Tabell 27. Totala administrationskostnaderna – Jämförelse mellan aviserade medel i BP21 och faktiskt medelsbehov. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

	BP, 2022	PMY, 2022	+/-	BP, 2023	PMY, 2023	+/-	BP, 2024	PMY, 2024	+/-
Tot	1 698 000	1 809 000	-111 000	1 699 000	1 815 000	-116 000	1 699 000	1 820 000	-121 000
A	687 000	773 700	-86 700	688 000	775 200	-87 200	688 000	775 700	-87 700
AP	504 000	520 500	-16 500	504 000	523 500	-19 500	504 000	526 500	-22 500
PP	507 000	514 800	-7 800	507 000	516 300	-9 300	507 000	517 800	-10 800

Tabell 28. Utökat medelsbehov per område samt totalt. Beloppen i 2021 års priser. 1000-tal kronor

Finansieringsbehov, 1000-tal kronor	2022	2023	2024
Allmän pension, tillämpning efter EU-dom	24 000	24 000	24 000
Försenad effekthemtagning från NBT	45 000	45 000	45 000
Förstärkning av Kundservice	30 000	30 000	30 000
Informationsuppdraget	12 000	17 000	22 000
Summa	111 000	116 000	121 000

Räntekontokredit (enligt 7 kap 4 § budgetlagen)

Pensionsmyndighetens räntekontokredit används för att finansiera rörelsekapital till myndighetens verksamhet som helhet, det vill säga som kreditutrymme för de löpande administrationskostnader avseende samtliga finansieringskällor. Behovet av kreditutrymme avseende administrationskostnaderna har vi sedan myndighetsstarten skattat till 10 procent av den totala kostnaden vilket vi också getts utrymme för i den kreditram som framgår av regleringsbrevet. Krediten har för detta ändamål endast använts marginellt.

Konstruktionen av avgiftsuttaget ur premiepensionssystemet, med årligt avgiftsuttag i maj månad, medför att krediten på räntekontot används till premiepensionens administrationskostnader under årets första månader fram till avgiftsuttaget. Under andra halvåret inverkar avgiftsuttaget i maj positivt på saldot på räntekontot. Krediten används även för Skatteverkets, Kronofogdens och Statens servicecenters administrationskostnader avseende premiepension, vilka ingår i det årliga avgiftsuttaget Pensionsmyndigheten gör i maj, och som vi överför till dessa myndigheter månadsvis i tolfte delar.

Av regleringsbrevet för 2021 framgår att Pensionsmyndighetens räntekontokredit även får användas för kostnader hänförliga till inrättandet av en ny nämndmyndighet, Nämnden för premiepensionens fondtorg.

Kredit användningen för perioden bedöms rymmas inom tilldelad räntekontokredit även då eventuella kostnader hänförliga till inrättandet av en ny nämndmyndighet beaktas.

Analys

Den maximala räntekontokrediten under 2021 uppgår till 350 miljoner kronor. Räntekontokrediten får användas för att finansiera rörelsekapital till Pensionsmyndighetens verksamhet som helhet och till premiepensionssystemet fram till tidpunkten för avgiftsuttaget. Avgiftsuttag från premiepensionskonton görs en gång per år, i maj.

Den 31 mars var räntekontosaldot -100 miljoner kronor. Den fanns ett överskott av likvida medel när det gäller administrationen av inkomstpension med 34 miljoner kronor och när det gäller anslagsfinansierad verksamhet med 33 miljoner kronor. För finansiering av premiepensionssystemet uppgick underskottet till 168 miljoner kronor. Underskottet beror på att det årliga avgiftsuttaget från spararnas premiepensionskonton görs under maj månad och minskar därefter successivt fram till nästa års avgiftsuttag. Räntekontosaldot består av rörelsekapital för verksamheten samt i förekommande fall överskott från tidigare år avseende administration av inkomstpension.

Särskild kredit (enligt 7 kap 6 § budgetlagen)

Om handelskrediten

Handelskrediten är det samlade kreditutnyttjandet för fondhandeln. Kreditutnyttjandet regleras utifrån ett toppkonto, där Pensionsmyndighetens olika konton för fondhandel, utländska valutakonton och buffertkonto ingår. Dagens totala kredit är bestämd till 8 miljarder kronor och har varit oförändrad de senaste sex åren. Enligt tidigare diskussion och nyupptagen kontakt med Riksgälden är Pensionsmyndighetens uppfattning att kreditkostnaden är låg, både gällande kreditlöftet samt eventuellt utnyttjande.

Varför handelskrediten finns

Grunden i kreditbehovet består i att Pensionsmyndigheten för spararnas bästa vill hålla deras premiepensionsmedel kontinuerligt investerade i fonder. En kontinuerlig investering uppnås genom att köp och sälj vid ett fondbyte sker parallellt. Eftersom likviden för köp generellt ska erläggas före det att likviden för en försäljning erhålls, så uppstår härvid ett likvidbehov.

Detta likvidbehov tillgodoses med fondhandelns kreditutnyttjande. Parallella köp/sälj är inte helt ovanligt på marknaden utan tillämpas på flera fondplattformar. För det fall kredit saknas måste handeln skjutas upp, vilket innebär att kunden som önskar byta fonder inte är investerad i någon fond och inte exponerad mot värdepappersmarknaden.

Att inte vara exponerad mot värdepappersmarknaden kan potentiellt få negativa effekter för den enskilde. Åtskilliga studier har visat att majoriteten av avkastningen på ett år, kommer på ett fåtal av årets dagar. Det är därför av stor betydelse att vara investerad så många dagar som möjligt. Även om man beaktar snittavkastning under ett helår så blir avkastningen i kronor per dag väsentlig för premiepensionssystemet som helhet. Dessa anledningar ger således en stor nytta för spararen att kontinuerligt vara investerad på fondmarknaden, vilket förutsätter att kredit för fondhandeln är tillgänglig. En alternativ lösning skulle vara att avskaffa parallellhandeln (och kreditbehovet), där det således skulle innebära markanta negativa implikationer för premiepensionsspararna. Det skulle även krävas en omarbetning av Pensionsmyndighetens handelsmodell, vilket är mycket komplicerat, tidsödande och kostsamt.

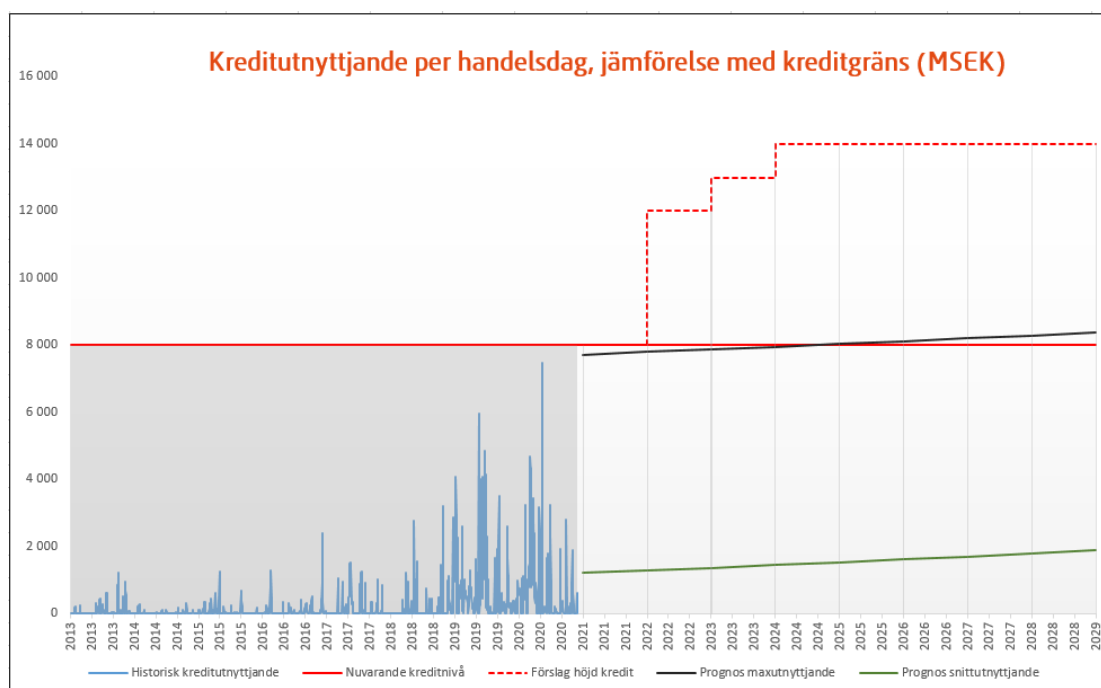
Historiskt kreditutnyttjande och prognos

För att fastställa framtida behovet av en kreditlimit prognosticeras fondhandelns storlek och utveckling. Pensionsmyndigheten ser en fortsatt ökad snittbehållning per sparare och ökad fondhandel. Allt annat lika, så måste därför handelskrediten höjas kontinuerligt.

Nedan graf visar en bild över det historiska kreditutnyttjandet. Det är en överblick över åtta senaste åren. Grafen visar att kreditutnyttjandet ökat markant under de senaste två åren, efter att under lång tid varit på betryggande avstånd från kreditgränsen.

Den streckade linjen indikerar behovet av höjd kreditgräns som återställer en säkerhetsmarginal till myndighetens prognosticerade behov av kredit.

Figur 6 – Kreditutnyttjande per handelsdag, jämförelse med kreditgräns

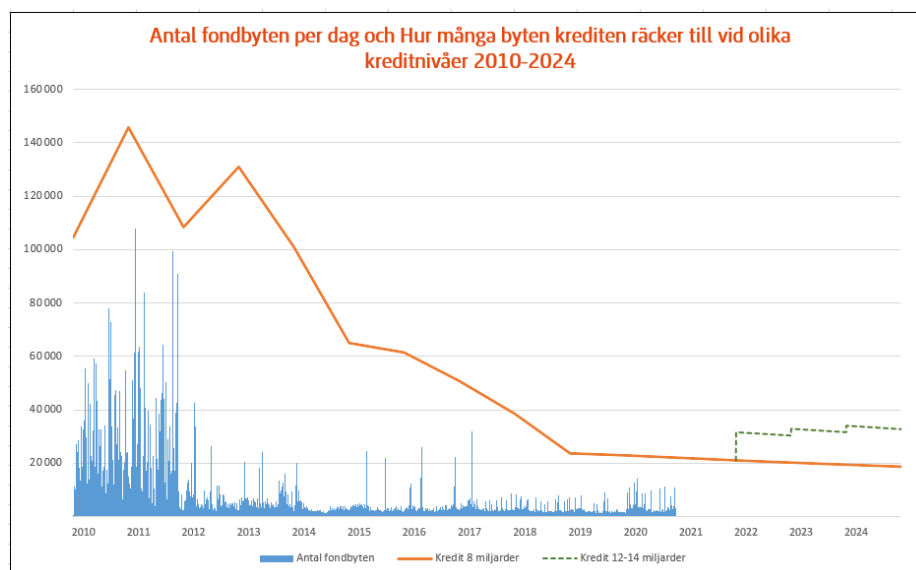
Pensionsmyndighetens servicenivå

Förutom att utvärdera vad som är en lämplig kreditnivå ur ett finansiellt synsätt, så ser myndigheten det även utifrån ett behov för fondhandelns kapacitet. Nivån på krediten är en av många faktorer som utgör myndighetens servicenivå, dvs. möjligheten att erbjuda kunderna en parallell handel och en möjlighet att få en exponering mot värdepappersmarknaderna utan avbrott. Kreditnivån begränsar indirekt hur många fondbyten som kan utföras under en dag.

Totalt förvaltad kapital i fondförsäkringen har ökat väldigt kraftigt senaste 10 åren, från 409 miljarder år 2010 till 1 458 miljarder år 2020. Den kraftiga ökningen har två orsaker, den positiva historiska avkastningen och en infasning av sparare i systemet. Fler nya sparare tillkommer än avlider, eftersom premiepensionen är en relativt ny produkt.

Idag klarar Pensionsmyndigheten av drygt 24 000 fondbyten på en dag, om inte kreditnivån ska överskridas. Denna nivå har minskat kraftigt senaste 10 åren eftersom snittbeloppet för kontobehållning har ökat markant.

Figur 7 – Antal respektive möjliga fondbyten vid olika kreditnivåer

Pensionsmyndigheten bedömer inte att kreditgränsen kan vara kvar på åtta miljarder länge till. De ungefär 24 000 snittfondbyten som kan hanteras på en dag, är på gränsen till en rimlig nivå.

Om krediten bibehålls på åtta miljarder ger det en framtida lägre servicegrad för Pensionsmyndigheten, eftersom det då skulle innebära att myndigheten tvingas strypa fondhandeln enskilda dagar och därmed inte låta spararna göra fondbyten närhelst de så önskar. En sådan strypning innebär att man i systemet sätter ett antalstak för fondbyten en enskild dag och flyttar överskjutande fondbyten till nästkommande handelsdag. Det innebär i sin tur risk för minskad avkastning med lägre premiepension som följd.

Hantering av reformeringen av fondtorget, steg 2

Hantering av steg 2 kommer påverka kreditutnyttjandet i okänd omfattning. Det skulle kunna innebära högt kreditutnyttjande i en övergångsfas, beroende på hur avsluten hanteras. En stram kreditbegränsning vid större fondavslut, innebär att hanteringen inte sker på ett spararfördelaktigt sätt. Vid avslut utnyttjas nämligen krediten för att möjliggöra återköp före likviddagen för försäljningen. Vid dessa tillfällen kan det annars bli åtskilliga dagar som spararen är utanför marknaden. Pensionsmyndigheten ser en risk att flera större avslut kan bli ett faktum under nästkommande år om steg 2 beslutas och implementeras.

Sammanfattning

På Pensionsmyndigheten pågår en utvärdering av fondhandelns kreditutnyttjande och en mer omfattande rapport om handelskrediten kan presenteras under våren 2021. Även om utvärderingen och framtidsprognosen inte är helt klar kan myndigheten redan nu se att nuvarande kreditrams storlek, 8 miljarder kronor, inte har följt med utvecklingen av fondhandeln och premiepensionens storlek. Senaste året har kreditutnyttjandet varit oroväckande nära kreditgränsen och nu är tidigare säkerhetsavstånd från kreditgränsen i princip obefintlig.

Pensionsmyndigheten bedömer därför att krediten skulle behöva höjas redan från 2022. Förslagsvis till 12 miljarder kronor. För de efterföljande åren ser myndigheten indikativt ett behov att höja krediten ytterligare en miljard per år.

Tabell 29. Särskild kredit för fondhandeln, tkr i 2021 års prisnivå

2021	2022	2023	2024
Beslutad	Beräknat	Beräknat	Beräknat
8 000 000	12 000 000	13 000 000	14 000 000

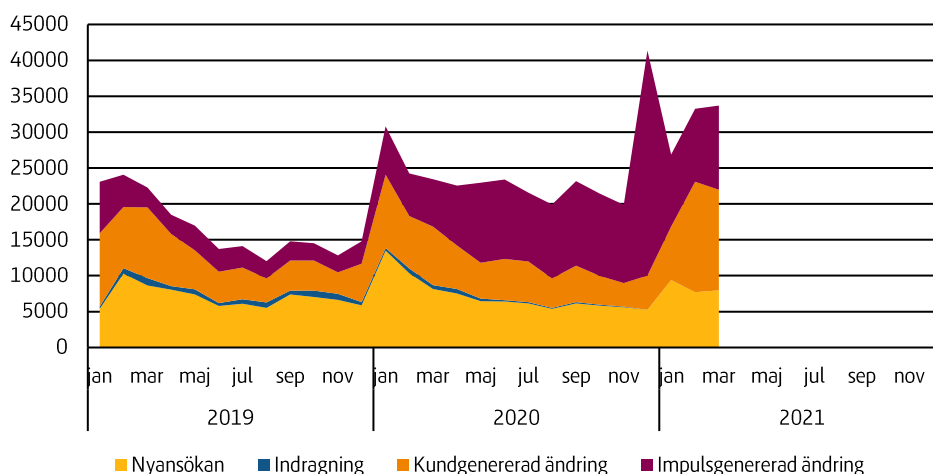
Fördjupad analys av verksamhetsläget avseende handläggningen av bostadstillägg och tillgängligheten i kundservice

Här följer en fördjupad analys av verksamhetsläget avseende handläggningen av bostadstillägg och tillgängligheten i kundservice som enligt regleringsbrevet ska lämnas vid prognostillfället.

Bostadstillägg (BT)

Inflödet har under det senaste året varit svårt att uppskatta på grund av de nya förutsättningarna som finns kring ärendehantering inom det nya handläggningssystemet NBT. Under 2020 prognostiserades inflödet först till 235 000 ärenden och senare 270 000 ärenden men utfallet blev ändå högre än prognos, totalt landande inflödet på 290 000 ärenden. Det var framförallt ärenden som skapades av impulser som var svåra att beräkna och de blev fler än förväntat. Impulsärenden inkommer från externa parter, exempelvis Försäkringskassan och Skatteverket men även från Pensionsmyndighetens egna system. Under 2021 är prognosen att inflödet hamnar på ungefär samma nivå som 2020. Under det första kvartalet 2021 har det inkommit färre nyansökningar men fler kundändringar och impulsändringar jämfört med första kvartalet 2020. Figuren som följer visar att inflödet av impulsgenererade ärenden har ökat sedan införandet av NBT i november 2019. Detta innebär att större ärendevolymer omsätts, vilket inte nödvändigtvis innebär en större resursåtgång.

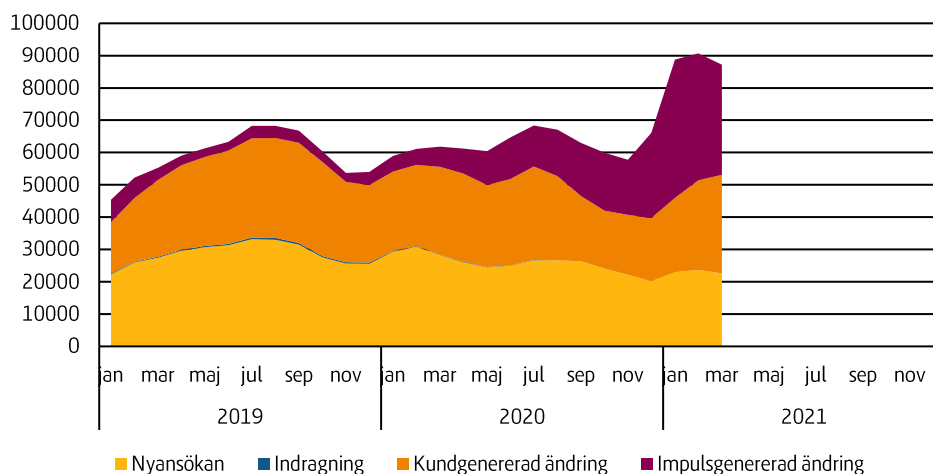
Figur 8. BT, utveckling av inflöde

Antalet avslutade ärenden var högre 2020 jämfört med 2019. Även under det första kvartalet 2021 har antalet avslutade ärenden varit högre än samma period 2019 och 2020. Ökningen av antalet avslut förklaras delvis av hur NBT hanterar impulser men också av ett högre antal maskinella beslut.

Ärendebalansen ökade från 54 000 ärenden i slutet av 2019 till 67 000 ärenden i slutet av 2020. Vid utgången av mars 2021 var ärendebalansen 87 000 ärenden. Att balansen har ökat kraftigt sedan november 2020 förklaras till stor del av två större omräkningar som skett. Dels årsomräkningen av allmän pension i december 2020 som genererade drygt 10 000 manuella ärenden och dels tjänstepensionsomräkningen i januari 2021 som genererade ca 17 000 manuella ärenden. Värt att nämna är att båda dessa omräkningar tillsammans omfattade närmare 500 000 ärenden och totalt sett har omräkningen fungerat bra.

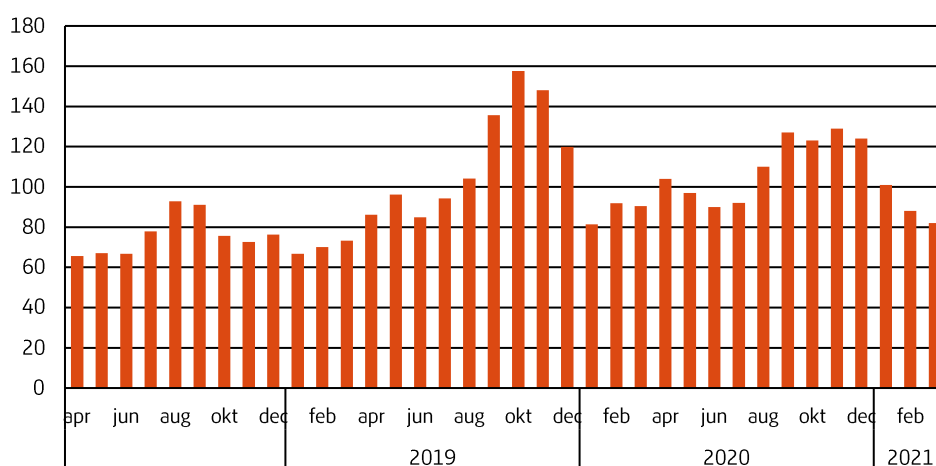
Figur 9. Bostadstillägg, ärendeutveckling antal pågående ärenden

Under 2020 har gamla ärenden succesivt flyttats över till det nya handläggningssystemet och från och med 1 november 2020 fattas alla beslut i det nya systemet. Övergången till NBT tog dock längre tid än planerat och förmånen har under lång tid haft problem med en hög ärendebalans. Detta gjorde att målet om en genomsnittlig handläggningstid på 60 dagar vid utgången av 2020 inte uppnåddes. Genomsnittlig handläggningstid för ansökningar under 2020 var 104 dagar, se figuren som följer.

Under 2021 är målet att vid utgången av året ha en genomsnittlig handläggningstid på 40 dagar. Detta mål kommer sannolikt inte heller att uppnås på grund av den stora ärendebalans som fortfarande finns kvar.

Figur 10. Bostadstillägg, genomsnittlig handläggningstid ansökningar

Från och med 1 februari 2021 har förmånen flyttat fokus från balansen till att hantera inflödet av nya ärenden. Syftet är att inflödet inte ska resultera i en ny ärendebalans och att dra mer nytta av NBT som mer kommer till sin rätt i nya ärenden. Det läggs även mer kraft på att hantera kundens efterfrågan vid första kontakten, framförallt via telefon och epost. Tanken är att i större utsträckning undvika att ärenden blir liggande vilket ofta resulterar i extraarbete i form av inaktuella uppgifter i ärendet, onödiga telefonsamtal och eventuellt återkrav.

Även under 2021 prioriteras handläggningen av bostadstillägg före hanteringen av återkrav och de flesta handläggare som tidigare har arbetat med återkrav arbetar med bostadstillägg. Överföringen av resurser från återkrav har fått negativa effekter på återkravsbalanserna. Inom återkravshanteringen av ärenden som avser bostadstillägg har ärendebalansen ökat från 4 750 ärenden i januari 2019 till cirka 17 800 ärenden i slutet av mars 2021. Det samlade återkravsbeloppet uppskattas till cirka 225 miljoner kronor. Dessa ärenden är dessutom resurskrävande att arbeta av och de ökade balanserna har medfört längre handläggningstider inom återkravsverksamheten. De långa handläggningstiderna inom bostadstillägg innebär att återkravsbeloppen för kunderna ofta blir stora.

Myndigheten vidtar fortsatt åtgärder för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna inom bostadstillägg och svarstiderna inom kundservice. Åtgärderna innefattar, utöver införandet av NBT, även informations-

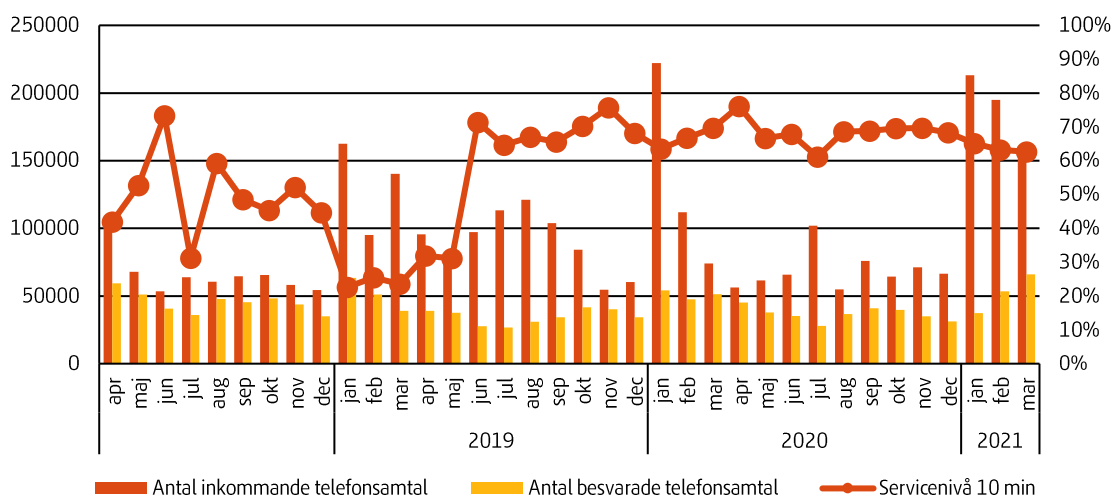

och kommunikationsinsatser och förbättringar av handläggningsprocesserna.²

Kundservice

Verksamhetsläget inom kundservice var vid ingången på 2021 ansträngt. Under januari till mars var dessutom antalet som ringde myndigheten betydligt högre än tidigare år.

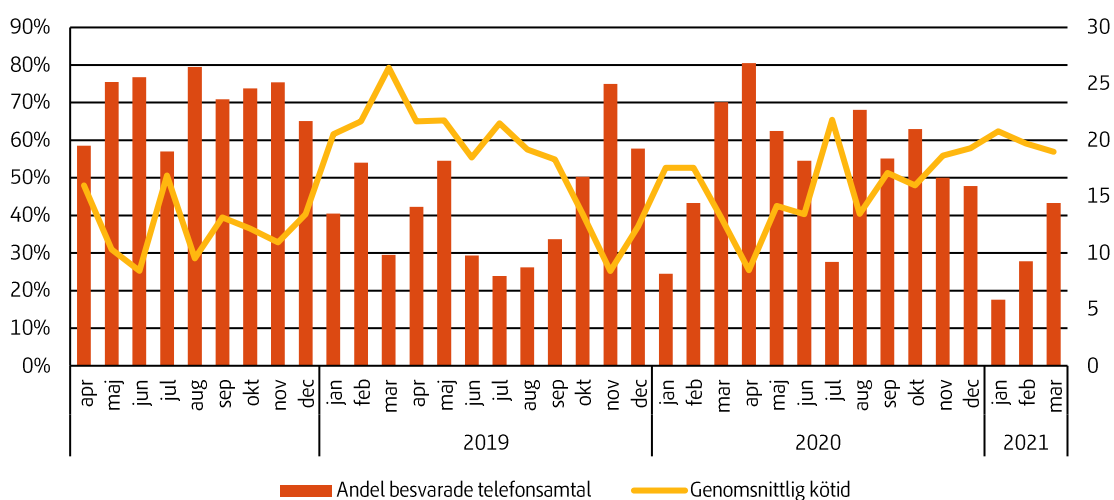
Figur 11. Kundservice, inflöde och servicenivå

Som tidigare beskrivits bedöms kundservice ha en otillräcklig bemanning för att kunna möta inflödet av samtal och e-post. En omorganisation har genomförts för att öka förmågan att möta kundens behov vid första kontakten. Kapaciteten är i nuläget beräknad till att kunna besvara mellan 50 000 och 60 000 samtal per månad efter omorganisationen men antalet inkommande samtal har under de första tre månaderna 2021 varierat mellan 155 000 och 223 000 samtal. Då många kunder inte kom fram på första försöket medför det att många kunder behövt ringa igen vilket bidragit till det höga antalet inkommande samtal.

² En handlingsplan för att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna inom bostadstillägg och kundservice har lämnats till regeringen (Socialdepartementet) den 22 februari 2020

Figur 12. Kundenservice, tillgänglighet och kötid

Fler samtal har besvarats februari-mars under 2021 jämfört med 2020 efter omorganisationen. Omorganisationen ger bättre förutsättningar att vid första samtalet hjälpa kunderna med deras samlade frågeställningar i syfte att minska onödiga omringningar eller andra framtida kontakter. Även handläggning av ärenden direkt i telefon ökar. Effekterna av det nya arbetssättet bedöms på sikt innebära en ökad kundnytta för de som tar kontakt med myndigheten, minskad onödig efterfrågan på andra tjänster hos myndigheten och ökad kostnadseffektivitet när färre handläggare behöver involveras i varje kunds ärende.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tabell 30. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2021	2022	2023	2024
1 015 900	1 031 600	1 056 100	1 073 900

Analys

För år 2021 beräknas utgifterna bli 780 miljoner kronor för barnpension och 236 miljoner kronor för efterlevandestöd.

Anslagskrediten räcker inte för 2021 och tilläggsanslag behövs därför. Avvikelsen från tilldelade medel är 67 miljoner kronor.

Antalet barnpensioner har tidigare minskat under en dryg tioårsperiod men sedan tre år tillbaka så ökar de och de beräknas fortsätta öka under prognosperioden. Antalet barnpensioner är vanligast för barn över 12 år. Antalet personer i de åldrarna beräknas öka enligt SCB:s befolkningsprognos.

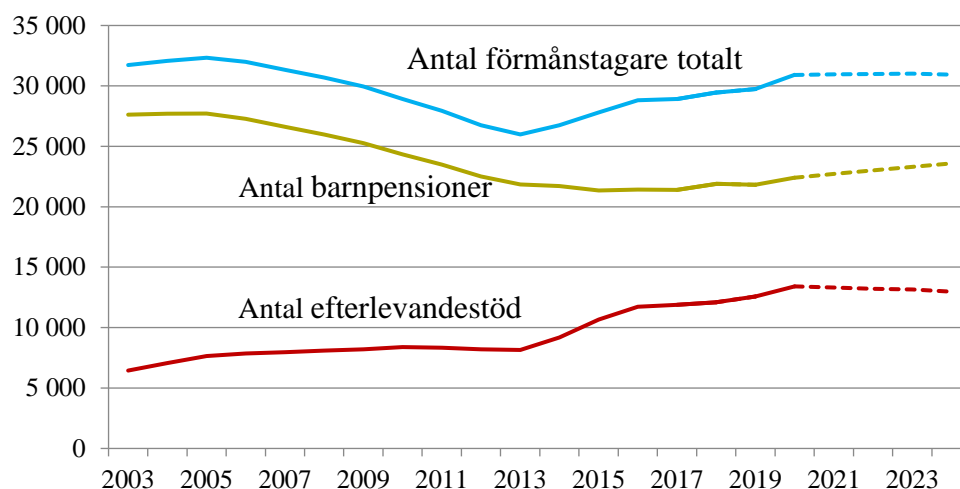
Det totala antalet barn med efterlevandestöd som utfyllnad till barnpensionen samt med enbart efterlevandestöd minskade något under åren 2011–2013 men under åren 2014–2020 ökade antalet, från 8 100 i december 2013 till 13 300 i december 2020. Antalet efterlevandestöd påverkas av antalet barn som invandrar. De barn som invandrar till Sverige och vars ena eller båda föräldrar har avlidit kan ha rätt till efterlevandestöd.

Nivån för underhållsstödet är idag högre än den är för efterlevandestöd. Nivån höjdes ytterligare under 2018 för barn som har fyllt 15 år och från januari 2019 även för barn mellan 11 och 14 år. De som kan vara berättigade till efterlevandestöd men som inte har bevis eller som inte har tillräcklig kännedom om föräldrarnas dödsfall kan söka underhållsstöd istället för efterlevandestöd. Detta kommer troligen fortsätta ha en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen för efterlevandestöd.

Vi beräknar att antalet efterlevandestöd kommer att minska svagt till och med 2024.

Det diagram som följer visar utvecklingen av antalet med de två förmånerna i december respektive år samt det totala antalet förmånstagare med barnpension och/eller efterlevandestöd.

Figur 13. Antal förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Vi beräknar att medelbeloppet för barnpensioner kommer att öka under prognosperioden. Barnpensionerna räknas upp under hela prognosperioden enligt den prognos som inkomstindex visar. Medelbeloppet för barnpension påverkas av delningstalen för ålderspension vid 65 år och detta delningstal ökar kontinuerligt, vilket har en sänkande effekt på medelbeloppet. Medelbeloppet beräknas bli 33 700 år 2022 och 34 500 kronor år 2024.

Medelbeloppet för efterlevandestöd beräknas till 16 900 år 2022 och 17 400 år 2024. Orsaken till ökningen är att prisbasbeloppet och att inkomstindex ökar enligt prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2021.

Figur 14. Prognosjämförelse utgifter för barnpension och efterlevandestöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	1 025 800	1 042 100	1 076 100	1 105 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		+7 800	+7 200	+4 600
Volym- och strukturförändringar	-9 900	-18 300	-27 200	-35 700
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	1 015 900	1 031 600	1 056 100	1 073 900
Differens i 1000-tal kronor	-9 900	-10 500	-20 000	-31 100
Differens i procent	-1,0	-1,0	-1,9	-2,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för inkomstindex har höjts för åren 2022–2024. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2022–2024. Det har haft en höjande effekt för åren 2022–2024 för barnpension och efterlevandestöd.

Volym- och strukturförändringar

Antalet med barnpension och efterlevandestöd beräknas bli något färre än vad som prognostiserades i budgetunderlaget. Under de senaste månaderna har antalet med barnpension och efterlevandestöd blivit färre än vad som antogs i budgetunderlaget. Antalet inkomna ärenden för efterlevandestöd har sjunkit under den senaste tiden vilket troligen beror på att invandringen har minskat för tidigare år. Invandringen fortsatte minska 2020 vilket delvis har med pandemin att göra. Att invandringen har minskat har en minskande effekt för antalet efterlevandestöd till barn.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Tabell 31. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	8 070 800 ¹	8 831 400	9 207 600	9 271 100
Preliminär avgift	8 030 348			
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	40 452	390 200	556 800	383 600
Prognostiserad avgift för respektive år	8 400 000	8 441 200	8 650 800	8 887 500

¹ Fastställd av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnårsrätt till personer med barn under 5 år. Adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten beräknas då från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden. Det kan leda till att barn upp till 10 års ålder omfattas av pensionsrätt för barnår.

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: dels en preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår, dels ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0–4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-årsåldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Prognosen påverkas dels av antalsutvecklingen av barn huvudsakligen i åldern 0–4 år, dels av utvecklingen av medelbelopp som beräknas i de olika beräkningsalternativen. Medelbeloppen påverkas i sin tur av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

Anslagsbeloppet år 2021 är 8 071 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp på 40 miljoner kronor. År 2022 är anslaget 8 831 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp om 390 miljoner kronor. Utvecklingen av anslagsposten, exklusive regleringsbelopp, för åren 2021–2024 följer främst utvecklingen av timlönen, sysselsättningsgraden, inkomstbasbeloppet samt antalet barn i åldern 0–4 år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen februari 2021.

Tabell 32. Prognosjämförelse Pensionsrätt för barnår. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	8 070 800	8 700 200	8 969 100	9 043 400
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		12 000	8 500	9 600
Volym- och strukturförändringar		134 000	135 700	73 100
Ny regel				
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare		-14 800	94 300	145 000
Differens mot förslag i budgetpropositionen				
Ny prognos	8 070 800	8 831 400	9 207 600	9 271 100
Differens i 1000-tal kronor		131 200	238 500	227 700
Differens i procent		1,5	2,7	2,5

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen är något höjd för samtliga år inom prognosen, främst till följd av en något höjd prognos för inkomstbasbelopp.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen är höjd främst på grund av antagande om ökat antal barnårsrätter till följd av det högre utfallet för år 2019. SCB:s senaste befolkningsframskrivning ligger inte till grund för denna prognos men kommer att tas vid nästa prognostillfälle.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

Sänkningen år 2022 beror på avstämt regleringsbelopp avseende år 2019. Till detta belopp ska dock läggas en ränta som ännu inte är bestämd, så regleringsbeloppet är ännu preliminärt.

Höjningarna år 2023 och 2024 beror på antagandet om ökat antal barnårsrätter för år 2020 respektive 2021.

Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget

Tabell 33. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Pensioner från AP-fonderna	332 352 000	340 806 000	353 672 000	363 420 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	3 049 000	3 123 000	3 186 000	3 258 000
Summa under utgiftstaket	335 401 000	343 929 000	356 858 000	366 678 000
Premiepensioner	17 924 000	21 544 000	25 658 000	28 012 000
Summa ålderspensionssystemet	353 325 000	365 473 000	381 516 000	394 690 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, det vill säga förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket med flera ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statens budget. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader med mera redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Prognosen har inte tagit hänsyn till höjningen av den lägsta pensionsåldern från 62 till 63 år och höjningen av den högre pensionsåldern från 65 till 66 år för år 2023 eftersom regeringen inte har lämnat någon proposition.

Analys

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna beräknas öka med 8,9 miljarder kronor från år 2020 till 2021. Inkomstindex för år 2022 har höjts något sedan föregående prognos och utgifterna väntas öka med 12,1 miljarder kronor under året. För 2023 och 2024 beräknas utbetalningarna öka med 16,0 respektive 13,2 miljarder kronor.

Utgifterna väntas öka konstant varje år till följd av ett ökat antal ålderspensionärer och att en allt större andel av pensionen utgörs av inkomstgrundad ålderspension för den genomsnittliga pensionären. En indexering under noll

skulle kunna bryta denna trend, men ett sådant fall beräknas inte ske under prognosperioden.

Antalet pensionärer med ålderspension (inklusive de med enbart garanti-pension eller premiepension) beräknas öka från 2 284 000 i december 2020 till 2 403 000 i december 2024. Det beror främst på att antalet personer i be-folkningen som är äldre än 65 år ökar. Ett stigande antal utomlandsbosatta som har tjänat in pensionsrätter i Sverige är en annan orsak till ökningen.

Antalet tilläggspensioner beräknas minska från 1 930 000 i december 2020 till 1 619 000 i december 2024. De som är födda 1954 eller senare får inte tilläggspension utan bara pension från det nya pensionssystemet – inkomst-pension och premiepension. Under 2021 är det endast de som fyller 68 år el-ler som är äldre som kommer att få delar av tilläggspension när de tar ut sin pension. Eftersom det är få som påbörjar uttaget av pension så pass sent i li-vet så kommer antalet tilläggspensioner minska kraftigt framöver.

Antalet inkomstpensioner beräknas öka från 1 861 000 i december 2020 till 2 152 000 i december år 2024. Orsaken till den kraftiga ökningen är att alla nya pensionärer med pensionsrätter får inkomstpension samtidigt som majo-riteten av dessa pensionärer fortfarande är relativt unga.

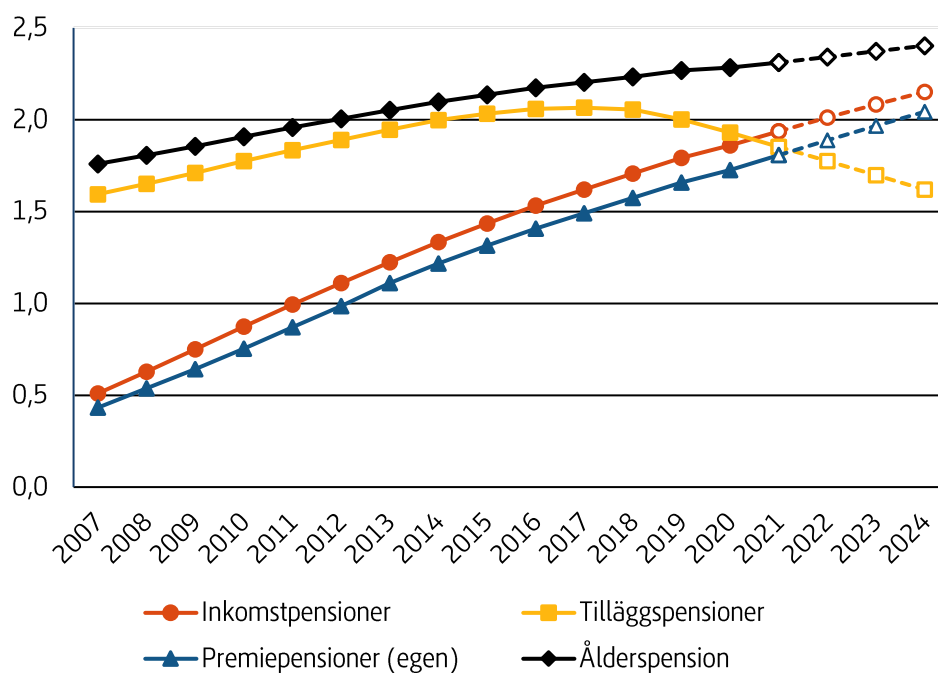
Antalet premiepensioner är färre än antalet inkomstpensioner trots att unge-fär 3 800 personer endast har premiepension. De flesta av dem som enbart tar ut premiepension är yngre än 65 år.

Knappt 135 000 pensionärer har inkomstpension men ingen premiepension. En del av dem som har inkomstpension men ingen premiepension har inte heller rätt till premiepension eftersom premiepensionsrätter inte kunde tjä-nas in före 1995.

Antalet premiepensioner, exklusive premiepensioner till efterlevande, var 1 726 000 i december 2020 och beräknas bli 2 043 000 till december 2024. Det var drygt 31 000 efterlevande som fick premiepension i december 2020 och dessa beräknas stiga till knappt 50 000 till december 2024. Den stora ökningen beror på att nästan alla nyblivna pensionärer har premiepension och att befintliga pensionärer blir allt äldre.

Diagrammet nedan visar hur antalet ålderspensioner (inklusive personer med endast garantipension) har utvecklats sedan 2007 och hur antalet beräk-nas fortsätta att öka. Dessutom redovisas utvecklingen för de olika inkomst-grundade ålderspensionerna.

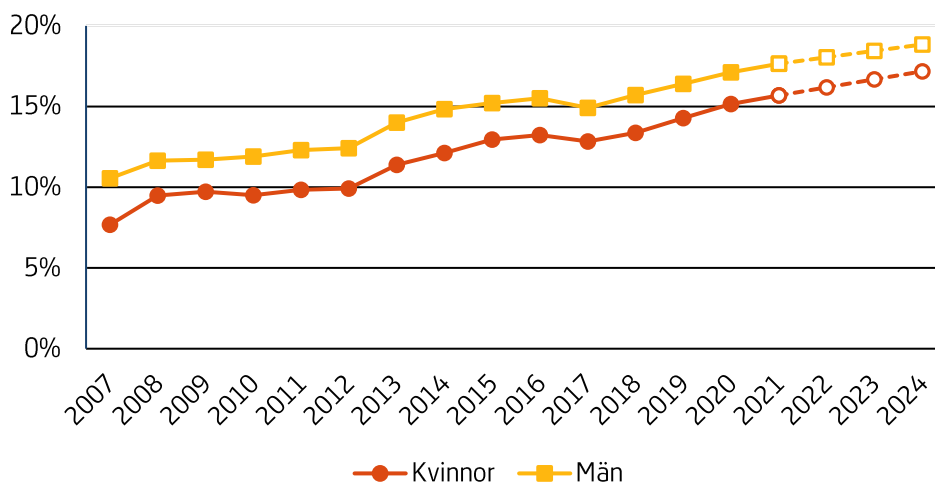
Figur 15. Antal ålderspensioner, tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december (utfall och prognos), miljoner

Den långsiktiga trenden pekar mot att en ökande andel av de med intjänade pensionsrätter väljer att ta ut sin pension både före och efter 65 års ålder. Den tidigare normen att gå i pension vid 65 avtar stadigt år för år. Prognosen antar att detta pensionsmönster kommer att fortsätta in i framtiden och att en ökande andel kommer att ta ut pension i åldrarna 62–64, en minskande andel i åldern 65 och en ökande andel i högre åldrar.

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 62-åringar som tjänat in pensionsrätter som var pensionärer i december, per år, samt den utveckling som prognosen antar. Prognosen antar att pensioneringstakten i den yngsta åldern kommer att fortsätta att öka i likhet med de senaste tre åren. Vi gör dock ett något försiktigare antagande och låter andelen öka något mindre brant än utfallet för föregående år.

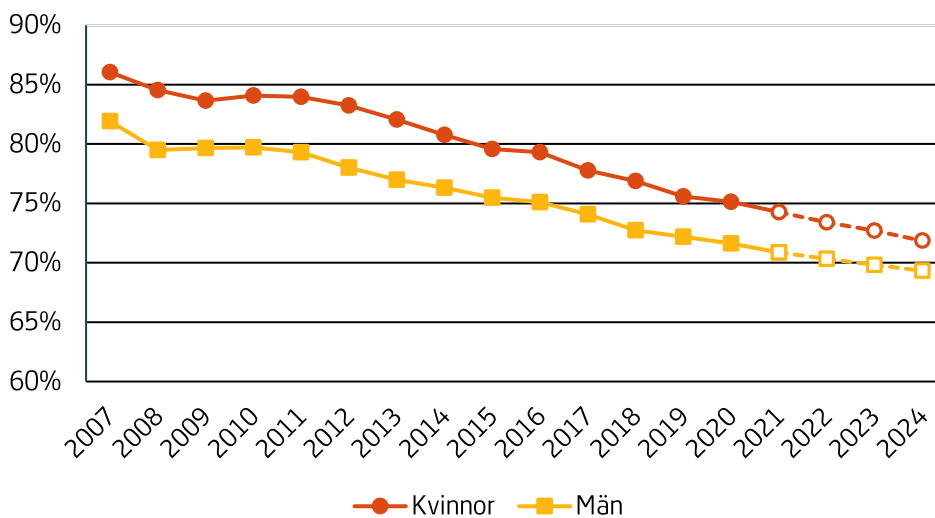
Figur 16. Andel 62-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Vi kan inte observera någon anpassning i pensionsbeteende hittills utifrån statistiken. Andelen som har tagit ut sin pension vid 62 års ålder antas öka något under 2021 och framåt.

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 65-åringar som tjänat in pensionsrätter som hade inkomstpension i december, per år.

Figur 17. Andel 65-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Prognosen antar att pensioneringsmönstret följer den långa trenden och andelen som gått i pension vid 65 års ålder fortsätter minska. Skillnaden mellan kvinnors och mäns uttag av pension beräknas minska på lång sikt.

Inkomstpensionens storlek beräknas öka vilket bland annat beror på tjugondelsinfasningen av förmånen och av indexering. På motsatt sätt minskar tilläggspensionen beroende på att endast de som är födda 1937 eller tidigare får hela sin pension utbetald i form av tilläggspension. Premiepensionen

ökar över tid till följd av att de nyblivna pensionärerna har kunnat tjäna in pensionsrätter till premiepensionen under fler år än äldre årskullar. Pensionsbeloppet påverkas sedan till stor del av aktie- och ränteutvecklingen samt av ändringar av förskottsrentan för premiepension.

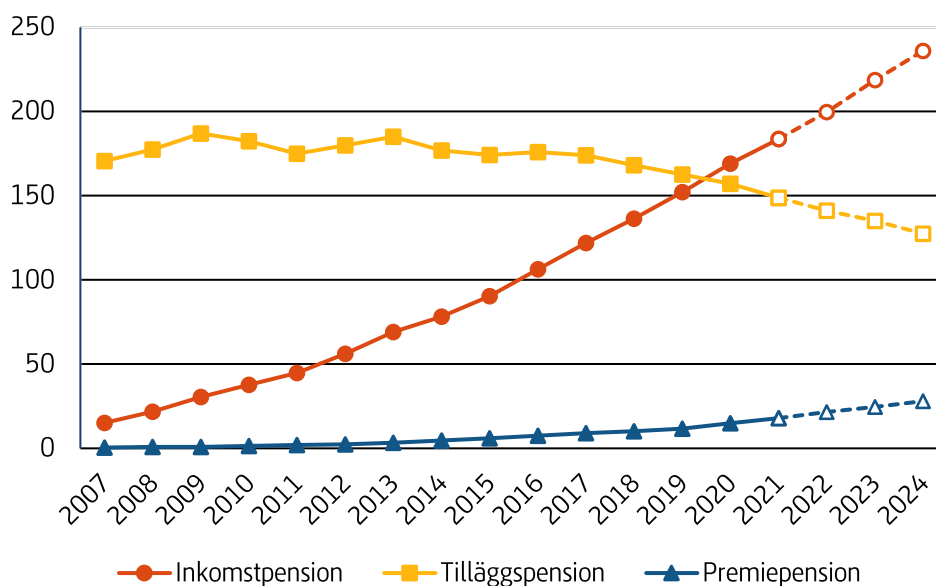
Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med 4,5 procent 2021 och med 4,4 procent för 2022. För 2023 beräknas medelbeloppet öka med 5,5 procent på grund av en något högre ökning av inkomstindex. År 2024 minskar inkomstindexökningen och medelbeloppet beräknas öka med 4,2 procent. Medelbeloppet ökar inte bara som en följd av inkomstindexökning, utan även till följd av att yngre nyblivna pensionärer i snitt har högre pension än de äldre.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska med 1,4 procent år 2021, 1,2 procent 2022, vara i princip oförändrat 2023 och minska 1,2 procent 2024.

Medelbeloppet för premiepension, exklusive premiepension till efterlevande, beräknas öka med 15 procent för år 2021 och 2022, främst till följd av tillväxt på aktiemarknaden. År 2023 samt 2024 beräknas medelbeloppet öka med 9,5 respektive 9,0 procent, dels till följd av utvecklingen på aktiemarknaden men även inflöde av nya pensionärer.

Diagrammet som följer visar utvecklingen av utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna redovisat i antal miljarder kronor.

Figur 18. Utgifter för inkomstgrundade pensionsförmåner (utfall och prognos), miljarder kronor

År 2021 beräknas 42,5 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 52,4 procent av inkomstpension och 5,1 procent av premiepension. År 2020 blev det första året som utgifterna för inkomstpension översteg dem för tilläggspension. År 2024 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat ner till 32,6 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 60,3 procent av utbetalningarna och premiepension 7,2 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i februari 2021.

Tabell 34. Prognosjämförelse utgifter för ålderspensionssystemet. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2021	2022	2023	2024
Föregående prognosbelopp	353 456 000	362 407 000	379 023 000	393 936 000
Varav utgifter under utgiftstaket	335 587 000	341 563 000	354 893 000	366 171 000
Ändrade makroekonomiska antaganden		+2 734 000	+2 451 000	+1 143 000
Volym- och strukturförändringar	-184 000	-365 000	-484 000	-636 000
Ny regel				
Förändring av överföringar till EG				
Förändring av administrationskostnader	-2 000	-3 000	-2 000	
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	335 401 000	343 929 000	356 858 000	366 678 000
Förändrad prognos för premiepensioner	+55 000	+700 000	+528 000	+247 000
Ny prognos	353 325 000	365 473 000	381 516 000	394 690 000
Differens i 1000-tal kronor	-131 000	+3 066 000	+2 493 000	+754 000
Differens i procent	-0,0	+0,8	+0,7	+0,2

Ändrade makroekonomiska antaganden

Den främsta makroekonomiska påverkan på utgifterna utgörs av förändringar i inkomstindex vilket påverkar inkomstpensionen och tilläggspensionen. Förändringar i inflation och timlöneökning kan påverka prognosen av administrationskostnader. Inkomstbasbeloppet används för att prognosticera intjänade pensionsrätter till inkomstpension och premiepension till de som ännu inte tagit ut sin pension.

Prognosen av inkomstindex har höjts för åren 2022–2024. Detta medför att prognosen av inkomstpension och tilläggspension har höjts för varje år.

Volym- och strukturförändringar

Senaste statistiken visar tecken på något lägre antal pensionärer och pensionsutbetalningar jämfört med föregående prognos och antaganden för pensioneringstakt har justerats nedåt något. Inga större justeringar av dödlighetsantaganden har gjorts sedan föregående prognos.

Förändring för administrationskostnader

Utgifterna för administrationskostnader minskar något åren 2021–2023. Kostnaderna för AP-fondernas administration följer förändringen av prognoserna av timlöneökning och inflation.

Förändrad prognos för premiepensioner

Prognosen antar att värdet på sparande i fondförsäkring ökar med 14 procent under 2021 till en följd av utvecklingen på börsmarknaden, upp från 7 procent förra prognosen. Detta höjer prognosen för utbetalningar under samtliga år, tydligast år 2022 och framåt efter den traditionella försäkringens årsräkning.

www.pensionsmyndigheten.se

